

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA



Deconstruïnt el passat mític

Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim
Orient Antic

Elena Pérez Benítez

Grau: Arqueologia

A 15 d'Agost de 2014, Barcelona

Deconstruint el passat mític:
Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic

Deconstruint el passat mític.

Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic

Deconstructing the mythic past.

Archaeology and Pseudoarchaeology in the Ancient Near East

Elena Pérez Benítez

Universitat Autònoma de Barcelona

RESUM

El present treball està dedicat a l'estudi acadèmic de la pseudo-arqueologia, centrant-nos en l'anàlisi exhaustiva d'un seguit de casos escollits i ubicats al Pròxim Orient, contrastant-los amb les teories pseudo-arqueològiques *versus* acadèmiques paral·leles que es poden trobar a aquests. A més intentarem realitzar un anàlisi del perquè aquestes teories son tant populars dins del públic no acadèmic ni entès en aquests temes en particulars; degut al gran augment televisiu com també bibliogràfic que s'ha pogut observar en els últims anys.

ABSTRACT

This paper discusses the academic study of pseudo-archeology, focusing on the comprehensive analysis of a selected cases which are located in the Near East, contrasting them with pseudo-archaeological theories versus academics theories. In addition, we will try to perform an analysis of why these theories are so popular in the non-academic public; due to the large increase in television as well as bibliographic which has been observed in the recent years.

PARAULES CLAU

Arqueologia; Pseudoarqueologia; Pròxim Orient; sumeris; inundació; Escriptura.

KEYWORDS

Archaeology; Pseudoarchaeology; Near East; Sumer; Flood; Scripture.

Índex

1. Introducció.	5
2. Els fonaments teòrics de la pseudo-arqueologia.	6
3. Deconstruint el passat mític a Pròxim Orient.	10
➤ Cas d'estudi I : L'origen del poble sumeri a Mesopotàmia.	
1. Evidència i documentació arqueològica	10
2. Interpretació Pseudo-arqueològica	17
3. Conclusions	24
➤ Cas d'estudi II : L'origen i naixement de l'escriptura a Mesopotàmia.	
1. Evidència i documentació arqueològica	26
2. Interpretació Pseudo-arqueològica	32
3. Conclusions	35
➤ Cas d'estudi III: El mitema del Diluvi Universal a la zona de Mesopotàmia.	
1. Evidència i documentació arqueològica	37
2. Interpretació Pseudo-arqueològica	44
3. Conclusions	52
4. Conclusions finals del projecte.	53
5. Agraïments.	55
6. Bibliografia.	56
7. Recursos.	58
8. Annex: Figures.	59

1. Introducció

El present treball està dedicat a l'estudi acadèmic de la pseudo-arqueologia, centrant-nos en l'anàlisi exhaustiva d'un seguit de casos escollits i ubicats al Pròxim Orient. El perquè hem escollit aquesta zona es deu a que l'àrea en qüestió és un dels àmbits principals en quant a suposades restes i evidències paranormals, que permet als pseudo-arqueòlegs formular les seves teories i exemples de casos.

En aquest sentit cal tenir present que, des de temps ancestrals, les societats humanes han intentat buscar resposta a tot allò aparentment inexplicable, mitjançant la creació de teories i hipòtesis sobre déus, herois, mons paral·lels i visites espacials. Durant els últims anys, vinculades a l'arqueologia, han anat sorgint tot un seguit de teories lligades als extraterrestres o visitants espacials per explicar els fets arqueològics que ells consideren que l'arqueologia acadèmica no pot explicar. Aquestes teories integren la denominada pseudo-arqueologia.

L'arqueologia des dels seus orígens està molt relacionada amb la cultura popular, sobretot a partir de diversos mites i llegendes. En alguns casos, l'arqueologia ha recuperat certes evidències d'esdeveniments o períodes històrics que podrien haver servit com a base de les històries que han persistit en el pensament occidental durant moltes generacions, com l'Atlàntida [vegis, per exemple Richard Freund, qui proposava localitzar la ciutat del mite de l'Atlàntida a les mateixes maresmes de Doñana, confirmant que el final de la ciutat es va produir com a conseqüència d'un cataclisme natural.]

En altres casos, els arqueòlegs mateixos han creat aquests mites, com ara reconstruccions vívides i imaginatives del passat que no són compatibles amb els estudis més recents de l'evidència ni de la metodologia científica. És el cas de l'home de Piltwon¹, troballa que suposadament es va realitzar al est de Sussex, que fou un dels grans fraus.

Encara que aquests relats pseudo-arqueològics estan profundament arrelats dins la cultura popular i són més una qüestió de fe i valors que fets pròpiament dits, la majoria d'arqueòlegs i investigadors acadèmics els ignoren. Tot i així la pseudo-arqueologia s'ha convertit en un fenomen en l'alça en els nostres dies dins el públic no acadèmic.

¹ Tècnicament descobert i anunciat al 1908 i vigent fins al 1953 en que el frau es va fer públic.

2. Els fonaments teòrics de la pseudo-arqueologia

L'element més important en la discussió que aquí plantegem és com entenem nosaltres l'arqueologia, des d'un punt de vista científic i com s'entén pels defensors de les postures pseudo-arqueològiques.

Des d'un punt de vista científic, entenem per arqueologia l'estudi del passat humà a partir de les restes materials, aplicant un mètode científic durant l'anàlisi, creant tot un seguit de teories i hipòtesis acceptades per la societat acadèmica usualment.

La pseudo-arqueologia, per contra, es centra en l'investigació de teories i hipòtesis generalment rebutjades pels investigadors científics, com l'existència de l'arca de Noè al mont Arat, o continents perduts com l'Atlàntida o Lemuria. Sovint, ha situat el seu interès en civilitzacions antigues – sobretot d'Egipte, Pròxim Orient i Maies- i el seu suposat contacte amb visitants espacials portadors d'una cultura superior a la nostra. És a partir d'aquest contacte que s'haurien generat aquelles civilitzacions.

Aquells que defensen la pseudo-arqueologia molt sovint denuncien que els arqueòlegs acadèmics menystenen o ignoren determinades evidències materials que suposadament, donarien suport a les seves fantasies arqueològiques. Un exemple paradigmàtic és el cas de la construcció de les piràmides d'Egipte i la teoria de la seva creació per part dels extraterrestres. L'idea sosté que uns viatgers de l'espai exterior, coneguts com a “*antics astronautes*”, van construir gran part de les grans estructures de les civilitzacions antigues que perduren a la terra, com es el cas de les piràmides d'Egipte, els caps de pedra Moai a l'Illa de Pascua o els propis éssers humans.^{2 3} Un clar defensor de la teoria dels “*antics astronautes*” és Erich Von Däniken⁴.

Aquesta teoria va aparèixer per primer cop dins la ciència ficció de finals del segle XIX i principis del segle XX. La tesis va ser proposada seriosament dins l'àmbit científic per Wilkins (1954), i va rebre consideració com a hipòtesis seriosa durant la dècada de 1960, limitant-se principalment dins del camp de la pseudo-ciència i la cultura pop⁵ de

² Olien, Michael D. (1978). “*Did Ancient Astronauts Bring Civilization?*”. The human myth: An introduction to anthropology. USA: Harper & Row. pp. 236–241, 245, 255.

³ Article on Ancient astronauts in Weekly World News Apr 3, 2001

⁴ Von Däniken, Erich (1984) *Chariots of the Gods*. Berkley Pub Group.

⁵ Cultura Pop o cultura popular, fa referència al conjunt de patrons culturals i manifestacions artístiques i literàries creades o consumides preferentment per les classes populars (classe baixa i mitja sense educació

la dècada de 1970. La teoria indica que aquests antics astronautes, o també coneguts com a antics estrangers, van ser uns ésser extraterrestres intel·ligents que van visitar el planeta Terra a l'antiguitat o prehistòria. Aquests es van posar en contacte amb els éssers humans del moment, influint de forma ampla en el desenvolupament de les cultures humanes, ja sigui tecnològicament com ideològicament.

La tesis se sosté a partir d'un seguit de restes pictòriques⁶ que es poden trobar en diferents parts del planeta, on en aquestes es representen una sèrie de personatges amb una indumentària que recorda molt a la dels actuals astronautes.

Per la seva banda, els arqueòlegs acadèmics majoritàriament han optat per ignorar, o directament, desacreditar aquestes propostes com hem dit. Només en alguns casos, i sempre dins de l'àmbit anglo-saxó, s'ha intentat una aproximació acadèmica a l'estudi del fenomen de la pseudo-arqueologia. (Fagan, 2006).

Aquesta aproximació acadèmica parteix de la base de que no es possible que els arqueòlegs acadèmics puguin participar amb èxit en discussions amb pseudo-arqueòlegs, assenyalant que “no es pot raonar amb la desraó”. Fagan, juntament amb Feder, assenjala que els intents de diàleg vers els pseudo-científics no s'han de convertir en el principal focus d'atenció, ja que normalment el que es destaca són les crítiques que es fan entre ells que el tema de discussió en qüestió. (Fagan i Feder 2006,721). Fagan assenjala que, en el cas de l'Antic Egipte, sovint els pseudo-arqueòlegs denuncien que l'egiptologia acadèmica és quelcom malaurat i sinistre, i que ha estat massa exposada a aquests mites i llegendes. (Fagan 2006, 27)

Molts arqueòlegs acadèmics han argumentat que aquesta difusió de les teories pseudo-arqueològiques o alternatives suposen una clara amenaça per la comprensió de l'arqueologia entre el gran públic. Fagan va ser particularment mordaç a l'hora de criticar programes de televisió que presentaven teories pseudo-arqueològiques com a veritables al públic general – un d'ells Ancient Alien-. Apuntant que ho van fer a causa de les dificultats per fer les idees arqueològiques acadèmiques comprensibles i interessants per al públic en general (Fagan 2003).

acadèmica) per contraposició d'una cultura acadèmica centrada en els mitjans d'expressió tradicionalment valorats com a superiors i generalment elitistes i excloents.

⁶ Veure Figura 1, 2 i 3 Annex.

Fagan justifica aquests programes, argumentant que l'arqueologia acadèmica és difícil d'entendre per el públic general a diferència d'aquests programes que proposen solucions que s'ajusten a la cultura popular i el públic sense base acadèmica; per contra altres autors com Renfrew creuen que aquests programes i documentals saben perfectament que son erronis, i que simplement el que només busquen audiència amb la intenció d'obtenir guanys financers a curt termini i no de fer arribar coneixement cert o fraudulent a les persones. (Renfrew 2006,11).

Les publicacions que podem encabir dins de la categoria de pseudo-arqueologia, tot i el que podem pensar, són força nombroses i atrauen considerablement l'atenció d'un públic majoritari. Aquestes publicacions tenen sempre un punt de partida similar: l'elucubració de preguntes, les quals suposadament no es poden respondre a partir de bases científiques, el que els porta a proposar solucions fantàstiques. A més a més es realitza una selecció d'arguments que escauen a l'autor per tal de manipular els fets, creant una invocació a la conspiració generalitzada, normalment per part dels acadèmics, per tal que no sigui descoberta la suposada veritat. L'objectiu recau en al·legar que cert esdeveniment en qüestió no es va deure només a forces visibles, sinó per contra, a causa d'una manipulació encoberta, on insisteixen en que la documentació que dona suport a tots els seus arguments es troba en arxius secrets o inaccessibles per culpa de governs o grans institucions – un dels més mencionats és l'arxiu del Vaticà -.

Un bon punt de partida pel present treball el trobem al llibre *Frauds, Myths, and Mysteries: Science and Pseudoscience* de Kenneth Feder^{7 8}, on es pot observar una descripció general dels mites arqueològics més populars entre el públic general, realitzant una deconstrucció de l'evidència i la lògica que observem darrere d'ells. La segona part del llibre també és interessant tenir-la en compte ja que realitza un anàlisi exhaustiu de l'epistemologia. Per realitzar-ho es centra en el ja esmentat mètode científic i la navalla d'Ockham, que l'ajudarà en la seva tasca de deconstrucció dels seus diversos casos d'estudi.

⁷ Feder.K (1990) *Frauds, Myths, and Mysteries: Science and Pseudoscience in Archaeology* Mayfield Pub. USA.

⁸ Pate, F. Donald (1997), "Book review: *Frauds, Myths, and Mysteries: Science and Pseudoscience in Archaeology* (Second Edition) by Kenneth L. Feder", *Australian Archaeology* 45: 68–69.

És més si Feder utilitza aquests mètodes no hem de pensar que això pot suposar un problema vers les teories pseudo-arqueològiques, tot al contrari. Si bé observàvem que els pseudo-arqueòlegs no estaven d'acord amb el mètode científic, hem d'afegir que tampoc respecten la teoria de la Navalla d'Ockham⁹, sinó que l'adapten a les seves necessitats, on la teoria més plausible i veritable per explicar la construcció d'infraestructures de civilitzacions antigues o l'alt coneixement tècnic és la dels antics astronautes.

La navalla d'Ockham és aquella la qual es presenta dins de l'àmbit acadèmic arqueològic on en igualtat de condicions, l'explicació més senzilla sol ser la correcta. Aquest fet implica que quan observem dues teories en l'àmbit científic aquestes si estan en igualtat de condicions tenen les mateixes conseqüències i per tant, la teoria més simple té un índex més alt de probabilitats de ser la correcta per contra de la complexa, donant que l'ésser humà intenta realitzar accions de la manera més fàcil possible. Ells juguen amb l'idea que la resposta més versemblant i possible és la intervenció d'una entitat alienígena. Per a ells aquesta es la resposta més senzilla, a pesar de que la seva explicació és més complicada que si construïssim una altre teoria de caràcter més lògic.

En el cas de Feder, discrepem amb un dels seus principis postulats. Per discutir la pseudo-arqueologia no l'hem de veure com a un grup de teories sense cap mena de sentit o influència, sinó com un grup de teories marcades per factors polítics de pressió i nacionalisme. Aquest és el cas, per exemple de l'arqueologia en període Nazi, on de forma institucionalitzada, es va procedir a una alteració de les dades arqueològiques per tal d'adaptar-se a les conclusions necessàries (Fagan 2006).

D'aquesta manera la pseudo-arqueologia es un gran focus d'atracció com també de manipulació del públic vers les idees i teories acadèmiques, i es per aquest motiu que trobo especialment interesant fer un recull d'un parell de casos, on observarem la part acadèmica, científica i arqueològica que ens han deixat els nostres avantpassat com també la interpretació pseudo-arqueològica que se li dona.

⁹ Principi metodològic i filosòfic atribuït a Guillem d'Ockham (1280-1349), segons el qual, «en igualtat de condicions, l'explicació més senzilla sol ser la correcta». Això implica que, quan dues teories en igualtat de condicions tenen les mateixes conseqüències, la teoria més simple té més probabilitats de ser correcta que la complexa. A Robert Audi, ed., «Ockham's razor» (Anglés), *The Cambridge Dictionary of Philosophy* (2nd Edition edició), Cambridge University Press.

3. Deconstruint el passat mític a Pròxim Orient

A continuació presentarem un seguit de casos en que l'arqueologia i la pseudo-arqueologia han ofert teories divergents respecte a les evidències disponibles.

Cas d'estudi I

L'origen del poble sumeri a Mesopotàmia

1. Evidència i documentació arqueològica

Des del seu descobriment al 1877 per part del cònsol francès Ernest Sarzec a les excavacions de Tello (antiga ciutat de Girsu), com també al 1899 a les excavacions de Nippur, la civilització sumèria es va considerar com la primera i més antiga del món. Els seus inicis es remunten al voltant del 5500 aC fins a la seva extinció vers el 1700 aC.

Partim de la base científica que els sumeris no van ser els primers pobladors de Mesopotàmia. Aquesta regió prèviament estava habitada per tot un seguit de poblacions les quals desconeixem majorment des d'un punt de vista històric. Tot i això l'evolució dinàmica material i cultural observada en aquesta zona des del cinquè mil·lenni es clarament motivada per ells.

Però és arribats a aquest punt on durant anys es van plantejar tot un seguit de preguntes que van motivar i generar tots els problemes teòrics arqueològics i pseudo-arqueològics que ens podem trobar: Qui eren aquests pobladors? D'on procedien? Quan es van assentar al Creixent Fèrtil?

Coneixem la presència d'aquestes poblacions gràcies a les excavacions arqueològiques, que documenten la prehistòria i protohistòria mesopotàmica, desconeguda fins els anys 50 del segle XX. En són exemples les excavacions dutes a terme a la cova de Shanidar al Kurdistan iraquiana de l'època Mosterià (-80.000 a -40.000). De totes aquestes excavacions en va derivar el que seria el nom amb que posteriorment es van identificar les diferents cultures prehistòriques de Mesopotàmia: Hassuna, Samarra, Halaf, Ubaid, Uruk¹⁰.

¹⁰ Jarmo (6.700 - 6.500 aC), Hassuna (5.800 - 5.500 aC) i Samarra (5.600 - 5.000 aC). Ubaid (5.000 - 3.750 aC), Uruk (3.750 - 3.150 aC).

Es creu que Uruk, (l'Erek bíblica; actual Warka), va ser el lloc on es va generar la denominada civilització sumèria. A més a més de ser l'escenari dels descobriments més importants de la humanitat, com són la invenció de la roda (3500 aC.) i l'escriptura (3300 aC.). La mostra més antiga d'escriptura la trobem en aquesta ciutat a la capa denominada 4b del nivell cultural d'Uruk; on trobem els primers textos – els més antics del món- en un suport de tauletes d'argila amb signes cuneïformes arcaics, coneguts com a logogrames¹¹. Aquests registres escrits són els que ens confirmen que els sumeris no eren d'origen indoeuropeu ni semita, degut a que la llengua que utilitzen és aglutinant. Aquesta llengua no s'assembla morfològicament a cap altra coneguda, morta o viva. De tal forma que ni la pròpia filologia ens pot servir d'ajuda en aquest punt per resoldre el problema d'origen dels sumeris a partir de la comparació lingüística. Però no només es creia que els sumeris formaven únicament una anomalia lingüística dins d'Uruk, sinó en tot el àmbit semític amb el qual no tenen cap mena de semblança, ja que no presentaven ni la mateixa aparença física ni vestien igual que els assiris o babilònics (Meyer 1906).

Tot i els descobriments produïts en aquestes excavacions, l'origen dels sumeris va suposar un problema encara no resolt del tot . Si ens regíem per la cronologia de les restes trobades en el segle XIX els sumeris haurien d'haver arribat a Mesopotàmia abans del 3000 aC, fent que aquests fossin portadors d'una d'aquestes cultures arqueològiques prèvies que hem observat en el període prehistòric. Altres historiadors com King (1910) i Jastrow (1916) van mencionar el fet que els sumeris havien de procedir per força d'un lloc d'origen muntanyenc, simplement pel fet que utilitzaven el mateix signe tant per “país” com també per “muntanya”: KUR¹². Això es relaciona amb el fet de construir ziqqurats¹³, explicant que creaven temples sobre muntanyes esglaonades imitant aquells antics llocs de culte d'on procedien. Altres arqueòlegs com Lloyd o Frankfort revelen que aquest fet es pot observar amb els temples superposats d'Eridu, i s'inclinen a pensar que l'arribada dels sumeris havia de coincidir amb el primer període d'Ubaid (4500-3500 aC.).

¹¹ Un logograma és un grafema, una unitat mínima dins d'un sistema d'escriptura, que per si sol representa una paraula o un morfema.

¹² Veure Figura 4 Annex.

¹³ És tracta d'un temple característic de la zona de l'antiga Mesopotàmia que tenia forma d'una torre esglaonada. La seva base podia ser rectangular, ovalada o quadrada. Aquests varen ser un estil de temple freqüent per als sumeris, babilonis i assiris.

Però si els sumeris havien pogut arribar a peu o a lloms d'un ase des de la zona muntanyosa d'Iran, a cas no podrien haver fet el mateix d'altres llocs més allunyats? En aquest cas podrien haver arribat per mar, embarcant en el golf d'Oman després d'un viatge per terra més o menys llarg remuntant el golf Pèrsic. Aquesta teoria marítima es basa sobre tot en el fet que els sumeris, sembla ser, es van establir en un principi en el extrem sud d'Iraq, vora la desembocadura dels rius Tigris i Èufrates¹⁴.

Els antropòlegs i arqueòlegs estaven d'acord en que el fet que les primeres tauletes estiguessin escrites en sumeri, i que no invalida que es parles amb anterioritat, i per tant que hi hagués una cultura sumèria més antiga a la datació d'origen donada vers la creació de l'escriptura i que aquesta no fos estrangera. Afirment també que els canvis tècnics que es van produir en els períodes d' Ubaid i Uruk, no van ser esporàdics, sinó que es són el resultat d'una evolució lenta i de caràcter local.

Arribats aquest punt podem dir que aquestes eren les especulacions establertes quan es va produir la primera guerra mundial, cosa que va provocar una interrupció d'anys dins les investigacions arqueològiques al Pròxim Orient. Aquestes no es reprendrien fins al 1920, quan s'acabarien moltes de les idees preconcebudes que es tenien com a verídiques sobre el Pròxim Orient.

Quan es van reprendre les excavacions, es van explorar moltes ciutats sumèries a més a més de Girsu i Nippur, especialment Ur i el seu famós cementiri reial (cf. p. 50). En aquesta van aparèixer tot un seguit de temples protosumeris, com també a la petita ciutat de Eridu. Altres excavacions importants al marge de Sumer van ser: Kish, Mari i els jaciments de la vall de Diyala (Tell Asmar, Jafaye i Tell Aqrab).

Totes aquestes van revelar la profunda influència que va exercir la població sumèria a tota la Mesopotàmia, inclòs més enllà d'aquesta. També es va poder determinar que els ziqqurats eren relativament tardans, i que derivaven de les plataformes sobre les que s'aixecaven els antics temples, els quals senzillament s'utilitzaven per elevar els déus per sobre els mortals.

Per últim, els epigrafistes van poder establir que el signe de "muntanya" (KUR), únicament s'aplicava als països estrangers, a diferència del país de Sumer que es

¹⁴ Aquests dos rius a l'antiguitat desembocaven separadament al Golf, prop d'uns 300km al nord de l'actual desembocadura del seu afluent comú, el Satt el Arab.

representava amb el signe KALAM. En poques paraules, les teories que fins aleshores es donaven per verídiques van ser totes qüestionades o rebutjades.

Comparada amb Ur, de la que solament dista quinze quilometres, Eridu mai va ser una gran ciutat, però tot i així va ocupar un lloc important dins la tradició sumèria. En efecte, segons la gran *Llista reial Sumèria*, publicada al 1939 per Thorkild Jacobsen, era la més antiga de totes les ciutats mesopotàmiques, on la “reialesa va baixar del cel” per primer cop, molt abans del diluvi – punt importants dins les teories pseudoarqueològiques-.

Seton Lloyd i Fuad Safar van excavar Eridu entre els anys 1946-1949, on van treure a la llum una necròpolis, amb un gran edifici el qual van denominar “palau”, a més d’unes restes d’un ziqurat construït en època de la Tercera Dinastia de Ur (c. 2100-2000 aC), juntament amb un seguit de 18 temples superposats.

La ceràmica va permetre datar alguns d’aquests temples, on cinc d’ells – els més superficials- corresponien al principi del període Uruk (c. 3900 aC) i els sis següents al període Ubaid (6500-3800 aC), però els santuaris més profunds contenien una sèrie de ceràmiques pintades diferents a les d’aquest període, però que eren idèntiques a les que els arqueòlegs alemanys van trobar a Qala’at Hajji Mohamed, prop de la ciutat. Però la cosa es va complicar al trobar una ceràmica d’especial elegància que no tenia cap comparació igual, la qual es va denominar com “ceràmica d’Eridu”. Avui en dia sabem que aquesta ceràmica estava limitada a una petita regió que rodeja la ciutat, a diferència de la de Qala’at Hajji Mohamed.

Així que amb aquest gran ventall de poblacions relacionades entre elles els investigadors ja no sabien quina resposta donar per l’origen de la població i civilització sumèria. En general, els arqueòlegs com Seton Lloyd o Henri Frankfort, impressionats per la continuïtat de la cultura que revelaven els temples superposats d’ Eridu, es van inclinar en pensar que l’arriada dels sumeris havia de coincidir amb el principi del període Ubaid (5000 a. C.–3700 aC.) o inclús de Eridu. Altres com els filòlegs Speiser i Kramer, per la seva part, es basaven en l’aparició bastant tardana de l’escriptura, en una tradició que existeix en la literatura sumèria d’una edat “heroica” anàloga a la substitució de la ceràmica pintada d’Ubaid per una ceràmica sense pintar com la d’Uruk (c. 3500 aC). Però el punt de partida tot i així seguia essent un misteri, deixant dos possibles teories sobre la cronologia sumèria.

Tot i això les velles teories encara seguien vigents. Al 1951 l'assiriòleg Speiser va concloure al llarg del seu article que els sumeris havien arribat a Mesopotàmia en l'època de Uruk, probablement des de l'est a través del mar, encara que semblava ser que el seu origen fos d'una regió muntanyenca.

Investigacions geològiques i geofísiques motivades pel petroli han ajudat a entendre millor la història del Golf Pèrsic. Gràcies a aquestes es va poder confirmar que el nivell del Golf va fluctuar considerablement durant tot el Pleistocè i el principi de l'Holocè. Així, tot el Golf Pèrsic durant el període Ubaid era una àmplia regió la qual estava delimitada pels rius Tigris i Èufrates que anaven a desembocar al golf d'Oman. Això dona força a la hipòtesis de que el poble sumeri establert prop del mar va anar retrocedint davant la pujada de les aigües, deixant enrere el seu assentament prop del mar per establir-se prop de la ciutat de Eridu, per posteriorment situar-se a tota la Baixa Mesopotàmia.

Si posteriorment afegim a aquesta teoria el fet que la ceràmica pintada d'Eridu i Hajji Mohamed són considerades avui en dia com a varietats successives de la mateixa ceràmica d'Ubaid, aquesta hipòtesi seria compatible amb la presència d'aquesta ceràmica a Qatar, Bahrein i al llarg de la costa del nord-est del Golf, com també a l'extrem sud d'Iraq.

Fins aquest moment res ha demostrat l'existència d'un moviment ètnic d'aquesta mena, de l'est cap a l'oest a través del Golf. En canvi, la hipòtesis d'un "origen" mesopotàmic dels sumeris cada cop sembla més probable i mereix ser examinada.

Roux creu que principalment el mèrit de les nombroses excavacions realitzades a l'Iraq durant els últims anys, ha estat confirmar que la civilització sumerio-accàdia era, com totes les civilitzacions antigues o modernes, una barreja d'elements diferents fosos entre ells mateixos i col·locats en un de sol, o com diu ell: "*va ser confirmar que la civilització sumerio-accàdia era, com totes les civilitzacions antigues o modernes, una amalgama d'elements diferents fosos en un mateix gresol i colats en el mateix motlle*".¹⁵

¹⁵ Roux,G. (1996) *¿Los sumerios salían del Mar? En Introduccion al Antiguo Oriente: de Sumer a la Biblia.* (p.46).

Actualment gràcies a això també sabem que les cultures prehistòriques més antigues de la Mesopotàmia, van ser en part contemporànies entre elles, a més que no existeix cap trencament ni buit. Per exemple, el pas d'una ceràmica a una altra en el mateix jaciment sempre o quasi sempre té lloc de forma progressiva. Així que és molt probable que la substitució de la ceràmica pintada d'Ubaid per la ceràmica sense pintar d'Uruk fos com simplement una innovació tècnica motivada per la necessitat de produir ceràmica en massa, i no el resultat d'un canvi poblacional, vers el productor ja que permetia una producció més en massa, i no com a canvi bruscat de població.

Aquestes investigacions arqueològiques relativament recents també ens han revelat una altra cultura protohistòrica que hauria d'estar ubicada entre la de Hassuna y les de Halaf al nord i Eridu (Ubaid I) al sud – ambdues contemporànies, datades amb c14 vers el 5500 aC—. Aquesta cultura es denomina de Samarra, com a conseqüència de la ceràmica refinada pintada que la caracteritza, la qual fou descoberta el 1912 en una cementiri necròpolis situat sota el nivell de la ciutat actual. Amb tot, el jaciment més important del període és , però el jaciment clau es Tell es- –Sawwan-, no lluny de Samarra i excavat entre el 1963-1969.

Els habitants de Tell es-Sawwan, agricultors i ramaders, van ser els primers en practicar una forma primitiva d'irrigació a l'Iraq, aprofitant les crescudes del Tigris per regar els seus camps. També van ser els primers en aquesta regió en rodejar la ciutat amb un fossar i una muralla, fet que demostra una continuïtat cultural. D'aquesta continuïtat cultural en són exemple també unes figures d'argila cuita amb els ulls de grans de cafè - amb ulls i cranis molts semblants a les figures de la cultura Ubaid-. En canvi els ulls, l'actitud, el barret puntiagut o les mans davant del pit d'altres figures d'argila mostren una similitud notable amb les estatuetes sumèries arcaïques datades del 2800-2500 aC. Semblants a les trobades per l'arqueòloga anglesa Joan Oates a Choga Mami, amb ulls de cafè i mateixa postura.

Per tant Tell es-Sawwan i Choga Mami ens brinden un exemple destacat de continuïtat cultural entre Samarra i Ubaid i, fins i tot, els sumeris en època històrica. Com apunta Roux¹⁶, no creiem que es pugui afirmar que els pobles establerts a Mesopotàmia, i que es creu que són els que hi havia abans de la cultura sumèria, procedien del sud (de més

¹⁶ Roux,G. (1996) *¿Los sumerios salían del Mar?* En *Introducción al Antiguo Oriente: de Sumer a la Biblia* , (pp.33-49)

enllà del Golf Pèrsic), ni que els membres de la cultura Ubaid fossin amb tota seguretat avantpassats dels sumeris. Roux opta per proposar que els sumeris formaven part de diferents poblacions establertes ja feia molt de temps a la zona de Mesopotàmia, i que sense cap dubte es van barrejar i fusionar amb d'altres poblacions durant el pas del segle.

2. Interpretació Pseudo-arqueològica

Com ja es va esmentar en l'apartat anterior, a la Baixa Mesopotàmia existien assentaments humans des del 6700-6500 a.n.e aproximadament. Des de la perspectiva pseudo-arqueològica, els sumeris eren un poble d'origen desconegut que adorava uns déus que procedien de les estrelles i que eren ben reals per ells, els Anunnaki.

El seu nom suposadament significava "Els que del Cel a la Terra van baixar". Un dels principals pseudo-arqueòlegs que ha estudiat la qüestió és Zecharia Sitchin, qui afirmava haver traduït nombroses tauletes sumèries¹⁷. Sitchin sovint va optar per interpretar la mitologia sumèria com a fonts històriques fiables, el que li ha valgut un rebuig unànime per part de la comunitat científica.

El terme Anunnaki fa referència exactament a un grup de deïtats sumèries i accàdies, coneguts també com els *Anunna*, els "50 grans déus" fills de An. (Sitchin 1976). Alguns pseudo-arqueòlegs consideren que els Anunnakis van ser un grup de déus abandonats pels seus pares en un món que s'estava recuperant d'una terrible calamitat. (Von Däniken 1984; Hancock 2002).

Segons les traduccions de Zecharia Sitchin, aquests déus venien des d'un planeta anomenat "Nibiru", el qual s'aproxima a aquesta part del Sistema Solar cada 3600 anys. Per als babilonis, era un cos celeste associat amb el déu Marduk. Nibiru significa "lloc que creua" o "lloc de transició". En molts textos babilonis s'identifica amb el planeta Júpiter, encara que en la tauleta 5 de l'Enûma Elish¹⁸ s'associa amb l'Estrella Polar (Sitchin 1976, 2002).

Part de les crítiques que va rebre Sitchin en relació a l'existència del planeta Nibiru es basaven en que era impossible que un planeta fos errant i tingués una òrbita el·líptica i tan gran, de 3600 anys. Però avui ja s'ha comprovat que existeixen aquests "planetes extrasolars" que mantenen una òrbita el·líptica. Exemple d'això és Sedna (2003), el qual

¹⁷ Moltes de les traduccions que va realitzar ell mateix i s'inclouen dins els seus llibres – vegis bibliografia- avui dia estan desacreditades i es consideren com a falses per part de la comunitat científica acadèmica ja que no responen a traduccions formals.

¹⁸ Es pot consultar la transcripció de la cinquena tauleta i les anotacions pertinents a <http://www.sacred-texts.com/ane/stc/stc08.htm>

a pesar de ser un petit cos inclòs en el sistema solar (una mica més petit que la nostra Lluna), i situat més enllà de Neptú, té una òrbita de 11.400 anys.

Al maig del 2012 l'astrònom Rodney Gomes de l'observatori nacional del Brasil, va realitzar un estudi en el qual planteja la possibilitat que hi hagi un planeta desconegut que estigui orbitant en els límits del sistema solar, tot i així encara no hi ha res provat.¹⁹

Sitchin (1976) explica que Nibiru va topiar amb un planeta que existia en el nostre sistema solar anomenat Tiamat, entre Mart i Júpiter. D'acord amb la mitologia babilònica, Tiamat era una Deessa / Monstre la qual es esmentada, entre d'altres, en el poema èpic Enûma Elish. A causa d'aquesta col·lisió, es formarien la terra, la nostra lluna i l'actual cinturó d'asteroides. Això molts o relacionen amb la teoria exposada per l'assiriòleg acadèmic Leonard William King, qui el 1902; d'acord a la seva interpretació, va exposar que Tiamat representa un estel o constel·lació i Marduk representa el planeta Júpiter. (King 1907)

"Nibiru protegirà el portal entre el cel i la terra; Aquells que no van poder creuar per dalt o per baix, han sempre demanar la seva autorització. Nibiru és l'estrella que brilla en el cel".

Extracte de l'Enuma Elish²⁰

L'historiador de la Universitat de Cambridge D.S. Allan i el geòleg de la Universitat d'Oxford, J.B. Delair, van realitzar una exhaustiva investigació multidisciplinària, presentada en el seu llibre "Cataclisme". En aquest treball els investigadors sostenen també que l'Enuma Elish narra una gran col·lisió en el nostre Sistema Solar que va tenir conseqüències catastròfiques per a la Terra. (Allan, D. S.; Delair, J. B.; 1997).

Com veiem, són diversos els investigadors que sostenen que l'Enûma Elish narra la representació de components astronòmics i d'una col·lisió estel·lar, la qual segons King, fou el motiu de l'arribada dels Annunaki a la terra, com a refugi vers aquest món caòtic.

Però la teoria que agafa més força és la de Sitchin, la qual indica que els Anunnaki buscaven els planetes amb minerals degut a que els seus recursos s'esgotaven, específicament de l'or. I perquè l'or? Doncs segons aquesta teoria el planeta d'origen del

¹⁹ Richard A. Lovett in Timberline Lodge, Oregon for National Geographic News on May 11, 2012.

²⁰ Sitchin (2002) *El 12^o Planeta*, Ediciones Obelisco.

Anunnaki necessitava or en l'atmosfera, la qual estava desapareixent pel que bàsicament van venir a la Terra per extreure or i portar-lo de tornada al seu planeta d'origen.

Pels sumeris, els seus déus van ser de carn i ossos, éssers que van conviure entre ells i els van ensenyar diferents activitats i normes per conviure. Aquests déus van crear l'home a imatge i semblança seva.

L'autor Bob Frissell proposa, igual que Sitchin, que l'ésser humà és producte d'un encreuament genètic entre dues races, però a diferència de Sitchin, Frissell diu que l'encreuament va ser fet entre una raça de Nibiru i l'altra de Sírius. D'acord amb Sitchin, els Anunnakis van crear almenys 2 híbrids diferents, un era considerat un semi-déu (com és descrit en moltes cultures antigues com a Sumer, Egipte, els Olmeques ...), l'altra era una versió "desmillorada" que pogués ser molt més manejable (encara conservava certes habilitats amagades en el seu ADN). Les traduccions de Sitchin ens diuen que tots dos híbrids van poblar la terra en algun moment de la història. Una de les races era servent de l'altra, i aquesta desmillorada eren els primers pobladors de Mesopotàmia. (Frissell 1998).

El paper del deu Enki és important dins la cultura sumèria, degut a que la seva missió serà la de crear als homes i impulsar que altres divinitats els creuen, a més a més de dotar els humans amb les arts, oficis i mitjans tècnics per a l'agricultura. Però alguns autors i estudiosos pseudocientífics de les antigues civilitzacions han anat més enllà i proposat algunes teories molt més controvertides. Segons els pseudo-arqueòlegs²¹ els textos sumeris parlen de la necessitat de crear treballadors a la Terra pels jaciments d'or (mineral que se suposa necessitaven els Annunakis) "donant-los la imatge dels déus" – punt que ens recorda molt a la creació bíblica- i intel·ligència per a l'ús d'eines.

És de suposar que després de diversos intents fallits, van aconseguir trobar un espècimen apte per al treball de les mines²². El van anomenar Lu.Lu (Lulu Amelu), o "un que ha estat barrejat". A aquests grups "d'obriers primitius" els van anomenar Adamu ("el de la terra") – que es basa en l'Adam bíblic-.

²¹ Vegis Sitchin, Zecharia (2003); Von Däniken, Erich (1976) o Hancock, Graham (2002).

²² Es plenament conegut que a una planura aluvial no pot haver-hi mines.

En termes acadèmics oficials, fa uns 40 milions d'anys van aparèixer els simis antropoides. Però fa entre 29,2 - 34.500.000 d'anys, un grup de primats es va desenvolupar per formar una altra família, la Hominoidea²³. Els primers homínids van aparèixer fa 4 milions d'anys, on al llarg del temps van anar evolucionant. Aquest fet particular va deixar espai per a que l'home actual, l'*homo sapiens sapiens*, pogués evolucionar. Aquí es on molts pseudo-arqueòlegs posant un punt i a part per introduir les seves teories evolutives, donant peu a que aquesta evolució només va ésser possible amb l'intervenció dels Annunakis. (York, Malachi; 1996)

Tenint aquestes dades en compte ja que tècnicament, segons els pseudo-arqueòlegs i la seva teoria, aquests primers homes primitius van ser els que es van trobar els Annunaki al arribar a la Terra, i amb els que van realitzar els experiments dels quals van sorgir els primers pobladors de Mesopotàmia. Alguns autors afirmen que el *australopithecus* compleix aquest rol, d'home amb funció de subjecte d'experiment. No obstant això, el salt evolutiu d'un homínid (més animal que una altra cosa) a un *Homo-sapiens*, amb intel·ligència, amb coneixements d'agricultura, construcció, astronomia, matemàtiques, es un gran salt, i aquí es on entren en joc els Anunnaki com hem explicat anteriorment.

Segons Sitchin i altres investigadors, el ja esmentat anteriorment Adamu bé podria ser la baula perduda, una barreja d'homínid amb ADN Anunnaki, del qual provindria l'actual ésser humà, i els primers pobladors de Mesopotàmia.

Aquí, per tant, es troba la resposta a l'enigma: els Anunnaki²⁴ no van «crear» l'Home del no-res; més aviat, van prendre una criatura que ja existia i la van manipular per «fer-lo» a la «imatge dels déus».

²³ Segons anàlisis genètiques (tècnica de rellotge molecular) la separació evolutiva de les superfamílies Hominoidea i Cercopithecoidea es va produir fa entre 29,2-34.500.000 d'anys, aquestes dues famílies anteriorment formaven el que s'anomena: família de simis antropoides. (Steiper, M. E.; Young, N. M. y Sukarna, T. Y. (2004)).

²⁴ A més, si fas servir cites americanes, això està citat malament) planteja la teoria a través dels Nephilim bíblics, que són els mateixos "Anunnaki" de les llegendes mesopotàmiques "Enuma Elish" i l'"Epopèia de Gilgamesh", intentant explicar el suposat origen extraterrestre de la humanitat. Per a uns els Nephilim serien àngels caiguts (Nafal: caure), segons això serien els "fills de Déu" (הַאֱלֹהִים בְּנֵי, bnei ha'Elohim) esmentats en el Gènesi 6:2 i 4. Segons una altra interpretació dels Nephilim serien només una raça de gegants sense cap relació amb els "Fills de Déu" de Gènesi 6:4. Fins i tot posteriorment en llengua

L'Home és el producte de l'evolució; però l'Home modern, *Homo sapiens*, és el producte dels «déus». Doncs, en algun moment, fa al voltant de 300.000 anys, els Nephilim, o Anunnakis segons la versió, van agafar un home-simi (*Homo erectus*) i li van implantar la seva pròpia imatge i semblança.

Des de la perspectiva pseudo-arqueològica, no hi ha cap conflicte entre l'evolució i els relats de la creació de l'Home del Pròxim Orient. Més aviat, s'expliquen i es complementen l'un a l'altre. Doncs, sense la creativitat dels Anunnakis, l'home modern es trobaria encara a milions d'anys de distància en el seu arbre evolutiu.

La gran etapa interglacial, que va començar fa uns 435.000 anys, i el seu clima càlid van fer que proliferés l'aliment i els animals. També va accelerar l'aparició i l'expansió d'un avançat simi d'aspecte humà *Homo Erectus*.

Quan Anunnaki van prestar atenció en la vida que hi havia establerta a la terra, no només veurien els mamífers predominants sinó també els primats, entre els quals estarien aquests simis d'aspecte humà. I hi ha la indubtable possibilitat que algunes d'aquestes bandes *d'Homo Erectus* que anaven d'aquí cap allà se sentissin fascinades i s'acostessin a observar els objectes ignis que s'elevaven al cel.

Segons els pseudo-arqueòlegs, que els Anunnaki i els simis d'aspecte humà es van conèixer, és una cosa que ve testificat per diversos textos antics. Un relat sumeri, que tracta dels temps primordials, afirma:

*Quan la Humanitat va ser creada,
no sabien res sobre menjar pa,
i no sabien res sobre posar-se peces de vestir;
menjaven plantes amb la boca, com l'ovella;
bevien aigua d'una rasa.*²⁵

aramea, el terme Nephila va passar a referir-se a la constel·lació d'Orió, per la seva semblança a un gegant guerrer.

²⁵ Sitchin, Zecharia.; (2002) El 12º Planeta, Ediciones Obelisco, (Título original: The 12th Planet in the Earth Chronicles Collection, No. 1, New York: Harper, (1976)).

Deconstruint el passat mític:
Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic

A L'Epopeia de Gilgamesh es descriu també a aquest ésser «humà» mig animal. Aquí se'ns diu l'aspecte que tenia Enkidu, el «nascut a les estepes», abans de civilitzar:

*Pelut és tot el seu cos,
dotat al cap amb una cabellera com la d'una dona ...
No sap res de gent ni de terra;
seu abillament és com el d'un dels camps verds;
menja herba amb les gaseles; amb les bèsties salvatges es relaciona
a l'abeurador;
amb les prolífiques criatures a l'aigua
el seu cor es delecta.¹*

El text accadi no només descriu un home d'aspecte animal; també parla d'una trobada per tal de ser:

*Llavors, un caçador, un que posa trampes,
es va posar davant seu a l'abeurador.
Quan el caçador el va veure,
la seva cara es va quedar immòbil ...
La inquietud va tocar el seu cor, el seu rostre es va enfosquir,
doncs l'angoixa havia entrat en el seu ventre.¹*

En el caçador havia alguna cosa més que temor, després de contemplar «el salvatge», a aquest «bàrbar de les profunditats de l'estepa»; doncs aquest «salvatge» també prenia part en els assumptes del caçador:

*Ell omplia els forats que jo havia cavat,
desmuntava les trampes que jo havia posat;
les bèsties i les criatures de l'estepa
havia fet que em s'escapessin de les mans.¹*

No podem demanar una descripció millor d'un home-simi: un nòmada rodamón pelut que «ni sap de gent ni de terra», vestit amb fulles – com les representacions que usem per Adam i Eva-, «com un dels camps verds», menjant herba i vivint entre animals. No obstant això, no manca de certa intel·ligència, ja que sap com desmuntar les trampes i omplir els forats del caçador. En altres paraules, protegia als seus amics animals, evitava que fossin capturats pels caçadors alienígenes. S'han trobat molts segells cilíndrics que representen aquest home-simi pelut entre els seus amics animals.

Sitchin ens explica que els Anunnaki es van establir primer a la zona de l'actual Golf Pèrsic, on començarien els seus "treballs" en l'extracció d'or i potser altres minerals; posteriorment anirien al Àfrica Central i Àfrica del Sud. També tindrien una mena de centre de control a Egipte. D'acord a la història, els treballadors de Nibiru es van rebel·lar per les pesades condicions de treball, i van argumentar les espècies vives del planeta, per a que els ajudessin amb la tasca. Si els Anunnakis van arribar a la terra, això hauria de ser fa 450.000 anys, i estem parlant d'una època geològica que avui coneixem com Plistocè mitjà, que va des 781.000-126.000 anys aproximadament, que es correspon amb els regnats d'alguns reis que apareixen a la Llista Reial Sumèria. En aquesta època existien animals com el Mamut i l'ós polar, i l'espècie més evolucionada estava entre els mamífers i els primats. Podem llavors concloure que al nostre planeta ja existia vida, aquests només ens van donar el salt evolutiu que ens va portar fins al que som avui.

Sitchin va morir amb l'esperança que s'efectués una prova d'ADN a la reina Puabi (reina de la ciutat sumèria d'Ur). Ell sostenia que Puabi va ser més que una reina, va ser una semi-deessa lligada genèticament amb els Anunnakis. "Potser comparant el seu genoma amb el nostre, podríem descobrir quins són aquests gens que deliberadament no ens van donar".²⁶

²⁶ Sitchin als medis de comunicació el 2010 quan va sol·licitar formalment al Museu Britànic la prova.

3. Conclusions

Després d'haver vist les dues cares de la moneda, podem observar que la variant Pseudo-arqueològica avui dia ja de per si no te cap mena de lògica. Principalment fan servir teories que es cert, que als anys noranta eren bastant populars, però que principalment han estat superades i la ciència ha demostrat que eren completament falses.

En relació amb l'evolució de l'espècie humana en que es postula que és impossible que una espècie hagi evolucionat com ho ha fet l'homo sapiens en un termini de 3 milions d'anys per passar del homínid Lucy a l'home actual. Es decanta per tant per una teoria intervencionista en què una intel·ligència aliena a la Terra va alterar genèticament als primers homínids per accelerar el procés evolutiu. Interpretant les restes de tauletes sumèries que han estat rescatats considerant que el que està escrit en elles no són simples mites sinó fets reals. La interpretació és bastant lliure i imaginativa, agafant una mica de les antigues escriptures de la Bíblia, una mica de les tauletes i una mica de collita pròpia. Prou per muntar una teoria que soni impactant per la gent popular i que no te cap mena de base acadèmica o simplement no es dediquen a contrastar les fonts. És per aquest motiu que entre d'altres la comunitat científica considera que Von Daniken com tots els altres són uns xarlatans.

Però és curiós comprovar la proximitat d'aquesta amb la teoria de Zecharia amb les antigues escriptures. Déu va crear l'home a imatge i semblança i per a ell vers els Annunaki. I com es pot ser més semblant que compartint ADN? Si els ha funcionat als cristians durant més de 2000 anys amb la Bíblia, per què no li havia de funcionar a Sitchin, Von Daniken Graham entre d'altres?

Un clar exemple es el de Sitchin, el que fa la següent afirmació:

«Els textos sumeris i accadis no deixen lloc a dubtes que la gent del Pròxim Orient de l'antiguitat tenien per cert que els Déus del Cel i de la Terra eren capaços d'elevat en l'aire i ascendir als cels, així com de recórrer els cels de la Terra a voluntat »" Nephilim: El poble dels coets ignis ¹²⁷

²⁷ Sitchin, Zecharia. (2003)

Per començar molt pocs déus de la tradició sumeri-acàdia tenien la capacitat de volar, havent déus fins principals que no en tenien. Un clar exemple demostratiu pogué ser el déu Enki sumeri - personatge fart nomenat en les publicacions de Zecharia Sitchin -, el Ea accadi, que es desplaça al "Íbice l'Apsu", la seva barca sagrada. Barca que mai va deixar els seus dominis de "Senyor de les aigües profundes i dels canyars" i que es desplaçava sobre la Terra seguint les vies del Tigris, Èufrates i l'actual Golf Pèrsic. Una possible corroboració està en el fet que Enki mai va tenir representació astral i com aquest, multitud d'altres déus del panteó mesopotàmic al llarg de mil·lennis.

Així que les afirmacions sobre la teoria dels astronautes de que els deus "volaven" i provenien del cel es una cosa que és incerta, com ja hem demostrat per al cas de déu Enki. És cert que determinats déus es valien de diferents transports per als seus periples: El déu Zuen / Sense viatjava en una barca celeste, Utu / Shamash ho feia en un carro alat o es desplaçava a peu, Enlillo feia en un carro alat o sobre els núvols , etc ... Però fonamentalment aquesta qualitat era definitòria de divinitats amb representació astral, llegiu la Lluna, El Sol, Venus, figuració astral d'Inanna / Ishtar, exceptuant Enlil que tenia un vessant dual ctónica i astral en representar al Vent i així, altres déus menors. El que no hi ha dubte és que van existir altres divinitats que van mancar d'ella, cas dels que representaven aspectes de la Naturalesa o bé tutelaven tasques i arts, així com que tampoc eren representats "amb ales.

Ja només amb aquest punt observem que la teoria decau i no te cap mena de base, per no dir que es totalment impossible.

Posteriorment ja trobem els suposats problemes científics que són del camp biològic, o el suposat objectiu d'aquests deus per venir a la Terra, el qual era en busca de mines d'or. Cosa que es clarament impossible donat que a Mesopotàmia no hi ha cap mena de mina de metall i menys d'or, ja que es una plana al·luvial.

Cas d'estudi II

L'origen i naixement de l'escriptura a Mesopotàmia

1. Evidència i documentació arqueològica

L'origen d'aquesta escriptura va ser la font de nombroses teories científiques i pseudoarqueològiques. Els mateixos mesopotàmics es van demanar quin era l'origen de la seva pròpia escriptura, a la qual li van atorgar una explicació de caràcter mitològic, essent aquesta l'epopeia en sumeri que convencionalment s'anomena "Enmerkar i el senyor d'Aratta"²⁸.

Tot i així és sabut que l'escriptura va aparèixer en èpoques i zones geogràfiques diferents i independents. Pel que fa a Mesopotàmia és possible establir amb seguretat que va ser de les primeres en aparèixer i en establir-se com una forma d'escriptura, on els primers registres escrits els trobem a Uruk i daten del 3300 a.n.e aproximadament. Aquesta escriptura de caràcter arcaic es va utilitzar a partir de la segona meitat del quart mil·lenni, presentant una evolució ràpida en els segles posteriors. Es caracteritzava per estar composta de trets amb extremitats allargades que s'associaven a cunyes, idea que posteriorment va donar nom a l'escriptura com a "cuneïforme".

Durant el segle XIX es van produir les primeres descobertes de tauletes cuneïformes, on s'hi podia observar que els primers signes d'aquesta escriptura eren dibuixos que tècnicament representaven objectes, punt que va fer pensar als investigadors que era una escriptura amb origen pictogràfic, fet que durant al llarg del segle XIX es va demostrar que era cert. Malgrat tot, aquesta hipòtesis tenia un punt feble, i és que molts signes no són pas reproduccions d'objectes reals, sinó que en efecte són signes que ja han passat per un grau d'abstracció.

Aquest fet va provocar l'aparició de dos models d'explicació per el naixement de l'escriptura. La primera explicació es va desenvolupar als anys 70 essent formulada per primera vegada al 1966 per P. Amiet, arran de les troballes dutes a terme a Susa que es

²⁸ S'explica que *Enmerkar* volia enviar un missatge al senyor d'Aratta, però el missatger no aconseguia memoritzar totes les paraules, per tant *Enmerkar* les va imprimir sobre una tauleta d'argila on hi va inscriure els mots.

remunten a la segona meitat del quart mil·lenni Els mil·lennis no es posen en números romans. Mira de corregir-ho al llarg del text (Amiet, 1966), encara que posteriorment va ser desenvolupada extensament per D. Schmandt-Besserat (1992).

La teoria deriva del sistema comptable utilitzat des del Neolític, essent dues descobertes el punt de partida de la teoria. La primera ubicada a Nuzi (jaciment situat al nord d'Iraq amb documents del IIon mil·lenni), i la segona a Susa.

Entre els objectes que es van descobrir a Nuzi cap a finals dels anys '20, els arqueòlegs assenyalaven l'existència de una bola ovoide foradada que contenia uns petits objectes d'argila i que portava una inscripció. L'inscripció fou estudiada per Oppenheim al 1959, en ella es podia llegir una llista d'animals i el nombre de cadascun d'ells, fent que es determines que es tractava d'una llista del nombre de determinats animals dels que un pastor s'havia de fer càrrec. Per tant era com una mena de contracte ja que a més a més apareixia un segell per autenticar-lo. Oppenheim va especificar encara més i va suggerir que es tractava de calculi ²⁹, els quals eren la representació dels animals en qüestió, segurament per algú que era analfabet, com el cas d'un pastor.

La segona sèrie de troballes ubicades a Susa van ser dues boles d'argila que portaven impressions d'objectes geomètrics i impressions de segells, datats de la segona meitat del IVt mil·lenni. Com en el cas anterior es van trobar una sèrie de boles d'argila que eren com indicacions de nombres, com les que hi havia al damunt de les primeres tauletes. Posteriorment es va demostrar gràcies a radiografies que aquestes boles d'argila a la part interior contenien calculi. Així P. Amiet (1986) ho va relacionar amb la descoberta de Nuzi i va suggerir que la pràctica s'inseria dins d'un sistema de comptabilitat.

D. Schmandt-Besserat creu que l'aparició de l'escriptura devia derivar d'aquesta pràctica, dient que l'home en un moment determinat es va adonar que ja no era necessari fer servir boles per fer impressions i que la superfície d'argila ja era suficient per registrar la informació. És d'aquesta forma en que segons Schmandt-Besserat va néixer la tauleta d'argila, i que aquest fet s'hauria produït cap a la segona meitat del 4rt mil·lenni.

²⁹ Prové de *calculus* que significaria fitxa de l'àbac, per tant es podria determinar que eren eines per comptabilitzar.

L'escriptura cuneïforme mesopotàmica té, doncs, l'origen en aquesta primera escriptura que es podria anomenar "protocuneïforme", on els signes són de caràcter semipictogràfics, i s'inspiren en la forma dels *tokens*³⁰ que, en el curs de la seva evolució havien esdevingut símbols estereotipats no figuratius³¹, relacionats amb els diferents sistemes de comptabilitat i de numeració que s'utilitzaven.

És a partir d'aquesta moment de l'escriptura que la forma dels signes, on aquests que presentaven formes corbes i eren relativament laborioses de realitzar es comencen a fer més rectilinis gràcies a la simplificació de la forma dels càlams de canya, fent que l'escriptura esdevingués abstracta gradualment, naixent així l'escriptura cuneïforme.

La interpretació sobre l'origen de l'escriptura defensada per D. Schmandt-Besserat no va aconseguir l'aprovació de gran part dels especialistes, alguns dels quals van formular crítiques importants.

La primera d'elles feia referència al corpus d'investigació, ja que no totes les peces analitzades eren *tokens*. Per exemple, algunes de les petites plaquetes d'argila eren de fet etiquetes del període Uruk, com va determinar Szarzynksa (1994). Es tractarien llavors de plaquetes d'argila que es lligaven a recipients de naturalesa diversa per poder després determinar-ne el contingut. Un altre és un petit objecte en forma d'ànec, el qual es pot identificar com un pes típicament babilònic (Glassner 2000).

D'altra banda, els contextos arqueològics del corpus de *tokens* corresponen a un marc cronològic massa ample, que va des del 9è mil·lenni fins a l'època hel·lenística, i queden per tant, lluny de la data d'aparició de l'escriptura. Presentant així la problemàtica de si realment aquests objectes considerats *tokens* estaven destinats als mateixos usos durant aquest gran període de temps, com va apuntar Glassner (2000). És a dir que si durant tot aquest període de temps no van sofrir cap mena de canvi en quan a les seves funcions, degut a que es una llarga forquilla cronològica per no haver sofert cap mena de canvi en el seu ús. A més, la classificació proposada per Schmandt-Besserat manca d'una aproximació quantitativa, és a dir, el nombre de peces d'un determinat tipus és realment molt baix, a diferència d'altres atestades.

³⁰ Fitxa de comptabilitat.

³¹ Schmandt-Besserat va crear una llista de tokens i dels signes que corresponien cadascun d'aquests.

A més a més, la cinquantena de correspondències establertes entre els *tokens* i els primers signes atestats de l'escriptura només són formals i, en alguns casos, poden ser considerades formes originades per l'atzar.

Així, amb tots aquests punts febles de la teoria de D. Schmandt-Besserat, s'ha plantejat un nou model per poder explicar l'aparició de l'escriptura a Mesopotàmia, el qual gira entorn la idea de veure l'aparició de l'escriptura com a resultat d'un "pensament conceptual". Aquesta teoria fou desenvolupada per Glassner (2000), qui no accepta que l'escriptura hagi pogut aparèixer a partir d'un sistema de comptabilitat utilitzant els calculi, ja que segons ell, el sistema de comptabilitat d'aquests obeeix a un altre lògica que la de l'escriptura, la qual es realitza a partir d'un fenomen lingüístic. També cal destacar que el text que apareix a la bola de Nuzi, és una versió abreujada d'un contracte que es troba en una tauleta cuneïforme de la mateixa cronologia i que prové del mateix lloc.

La principal crítica que rep la tesi de Glassner, fa referència a la documentació mesopotàmica, que és la utilitzada per demostrar la seva teoria. En efecte, l'autor explica sobretot les dades extretes de les primeres tauletes, però també dels valors de lectura en sumeri dels signes, que són coneguts pels textos més tardans.

Però, en primer lloc, en el moment en que el concepte "escriptura" ja ha pres cos, ens trobem en una fase ja evolucionada i l'estadi de comptabilitat elemental mitjançant calculi ja ha estat superada. És per aquest motiu, que podem especular si la utilització dels calculi no donaria testimoni d'un sistema diferent del de l'escriptura i tots dos haurien estat utilitzats en paral·lel.

A més, tot i acceptant l'ús del sumeri com a llengua subjacent en aquests documents, no podem pas admetre en primera instància que els procediments gràfics perfeccionats, i que l'escriptura cuneïforme utilitzarà segles més tard, ja existeixen des del moment que van aparèixer els primers signes. I encara que el sistema dels calculi continua existint paral·lelament al de l'escriptura, això no vol dir pas que la creació dels dos sistemes no s'hagi succeït en el temps.

Com menciona Önhan Tunca (2004) acceptem de manera raonable que la creació de l'escriptura no és un fenomen puntual resultat d'una evolució, on el problema en que ens trobem és determinar el punt de partida i el d'arribada d'aquesta evolució. Les

interpretacions presentades anteriorment representen segurament les dues cares d'una moneda, on no podem negar que, primer, les boles que contenen els calculi i, segon les primeres tauletes que porten indicacions de xifres són els testimonis d'un sistema de comptabilitat.

A més a més, aquesta enumeració correspon a una successió en el temps, que ha estat observada amb prou precisió gràcies a les dades estratigràfiques recollides a Susa (Englund 1998). Així doncs, aquesta successió no és pas una reconstrucció hipotètica, sinó que està fundada en els resultats estratigràfics de les troballes a Susa.

És cert que el sistema de comptabilitat mitjançant el calculi obeeix a una lògica diferent que la lògica de l'escriptura que és una llengua, i per tan quelcom fonètic. Els *calculi* continuaran existint fins i tot després de l'aparició de l'escriptura, com en dona testimoni la troballa de Nuzi, esmentada anteriorment.

No podem negar pas el fet que quan les boles de calculi apareixen a Mesopotàmia, encara no existien les tauletes, i que aquestes apareixen i s'inspiren de manera evident en les boles de *calculi*, així que és possible que els humans prenguessin consciència de que es podia treure partit d'aquest sistema per crear una veritable escriptura.

En conclusió, és evident que el naixement de l'escriptura a Mesopotàmia no és pas un fenomen esporàdic, però tampoc exactament el que podríem denominar com invenció, ja que aquesta es va anar gestant al llarg de tot un procés. Així, aquí podem reprendre, i simplificant una mica, les etapes proposades per Englund (1998) pel que fa a l'aparició de l'escriptura, ja que encara no hem descobert documentació més completa i que ens porti informació sobre l'origen d'aquesta

Les etapes proposades per Englund es poden resumir en sis períodes: el primer d'ells que abraçaria abans del 3400 aC, on només s'utilitzaven els *calculi* i es mostrava una comptabilitat elemental.

El segon 3400-3300 aC, on els *calculi* estaven envoltats d'argiles formant boles i portaven impressions de cilindres-segells. Aquests es tractaven de documents de transaccions verificats i fan referència a cereals i animals.

La tercera etapa del 3300 al 3200 aC, és aquella on apareixen les tauletes numerals amb impressions de *calculi*, o bé la forma d'aquests impresa sobre la tauleta amb l'ajuda

d'un càlam. Aquestes tauletes evolucionaran ràpidament en forma rectangular i plates amb indicacions numèriques i impressions de segells.

La quarta etapa és aquella que s'inicia al 3200 aC, on les tauletes porten numerals i logogrames, aquells dibuixos que representen la transacció.

Del 3200 al 3100 aC trobem la cinquena, que és aquella etapa on apareix la primera escriptura pròpiament dita, la qual correspon amb la fase arqueològica d'Uruk IV. Durant aquest període apareixen les primeres llistes lèxiques a Mesopotàmia, que són compilacions de mots que correspondrien a una versió similar dels nostres diccionaris.

L'última fase es caracteritza per ser aquella on l'escriptura es denomina protocuneïforme i correspon al període arqueològic Uruk III (3100-3000 aC). En aquest període sorgeixen els primers textos literaris i s'observa una gran evolució dels signes usats.

Així després d'aquesta fase determinem que existirà l'escriptura plenament cuneïforme, la qual evolucionarà al llarg dels tres mil·lennis següents.

2. Interpretació Pseudo-arqueològica

L'idioma sumeri es considera una llengua aïllada des d'un punt de vista lingüístic ja que no pertany a cap família coneguda; hi ha hagut molts intents fallits per connectar l'idioma sumeri a altres grups lingüístics. Cal no confondre l'idioma sumeri amb l'accadi, una llengua de clar origen semític, si bé van coexistir a la regió i van alternar com a llengües dominants; a la seva confusió podria contribuir el fet que les dues llengües van usar els signes cuneïformes, tot i que l'accadi deriva de la llengua sumèria. El sumeri era una llengua aglutinant, és a dir, que afegeix sufixos i/o prefixos a l'arrel, per modificar el seu significat.

Vist aquest punt i tal com diuen molts arqueòlegs, si els sumeris haguessin arribat a Mesopotàmia després d'una llarga peregrinació, tal com es venia suposant fins fa poc, era forçós que haguessin deixat empremtes i rastres materials a la seva pàtria d'origen, com la ceràmica Uruk, l'arquitectura d'entrants i sortints, etc i haver inventat l'escriptura un cop establerts a Mesopotàmia.

Segons la interpretació de les tauletes sumèries que va fer Zecharia Sitchin, l'origen de la humanitat està relacionat directament amb l'arribada d'uns visitants estel·lars anomenats els Annunaki, "els que del cel a la terra descendir", que els sumeris van prendre per déus.

Segons les teories pseudo-científiques de Sitchin els Annunaki posseïen uns coneixements "molt avançats", entre els quals es trobava l'escriptura. Aquests "Relats" es poden trobar a *Llibre perdut d'Enki*³² de Zecharia Sitchin, llibre on figuren transcripcions i interpretacions realitzades per l'autor de textos sumeris.³³ En aquests també s'explica que la major part dels textos han estat "destruïts" per part d'entitats governamentals, per tal que no es conegui la suposada "veritat".

Sitchin (2002) sosté que en un dibuix trobat en el monticle del temple d'Anu a Uruk³⁴ es veu un d'aquests objectes. Si utilitzem la nostra imaginació diu Sitchin i ho relacionem amb quelcom similar podríem arribar a pensar que s'assembla a un coet espacial, però

³² Sitchin, Zecharia (2002) *The Lost Book of Enki: Memoirs and Prophecies of an Extraterrestrial god*, Bear & Company.

³³ Les traduccions estan realitzades sense cap mena de criteri científic ni històric, estan totalment descartades per part de la comunitat científica i no es consideren verídiques per als estudis.

³⁴ Veure figura 5 i 6 Annex.

clar això utilitzant molta imaginació i sense tenir en compte que podrien estar representant quelcom que creien ells de forma abstracta. Tot i així molts pseudoarqueòlegs arriben “a veure representat” un coet espacial de diverses etapes en la cúspide descansa el cònic mu o cabina de comandament.

D'altra banda, a les excavacions realitzades a Uruk s'han trobat un seguit de llistes (les anomenades llistes lèxiques), on es recopilen els noms que designen les coses i les accions més simples, com ara casa, ocell, foc, temple, cel, pluja, etc.³⁵

Les primeres escoles es van crear a Sumer com a conseqüència directa de la invenció i la introducció de l'escriptura. Les evidències arqueològiques en forma d'edificis on s'ubicaven les escoles, on s'han trobat tauletes amb exercicis –les mencionades anteriorment-, que indiquen l'existència d'un sistema educatiu formal cap a començaments del tercer mil·lenni aC. (H. Childress, 2000)

Literalment, hi havia milers de mestres a Sumer. Des de la perspectiva pseudoarqueològica aquests mestres eren els Nephilim³⁶, encarregats d'ensenyar ja que a les escoles, no només s'ensenyava la llengua i l'escriptura, sinó també les ciències de l'època com botànica, zoologia, geografia, matemàtiques i teologia. S'estudiaven i es copiaven les obres literàries del passat, i es creaven obres noves. (Von Däniken, 1976)

S'ha cregut que els Niphilim es presentaven en diverses cosmogonies com a "veritables creadors" donat que coneixien la seva “superioritat”, de manera que es presentaven en nombroses cosmogonies com "els veritables creadors de la civilització", com a homes creats per honrar als déus dispensadors de vida. "Amb ajuda dels seus déus, sobretot d'Enlil, el" rei del cel i de la terra", els sumeris, es pretén, van transformar un país pla, angost i desgastat pels vendavals en un imperi fèrtil i florent", com va mencionar Kramer³⁷ segons els pseudo-arqueòlegs.

Aquesta seria l'explicació vers perquè l'agricultura va aparèixer de forma tan espontània a la zona de Mesopotàmia, per després expandir-se ràpidament arreu del món. D'aquesta manera el mateix hauria succeït amb l'escriptura.

³⁵ Von Däniken.E.: Regreso a las Estrellas, 1971 p.227

³⁶ Se suposa que els Nephilim bíblics són els mateixos "Anunnaki" de les llegendes mesopotàmiques "Enuma Elish" i la "Epopèia de Gilgamesh". (Von Däniken, 1976)

³⁷ S. Kramer: "History Begins at Sumer: Thirty-Nine "Firsts" in Recorded History (1956).

Deconstruint el passat mític:
Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic

D'aquesta forma, segons les propostes pseudo-arqueològiques, l'origen de l'escriptura a Mesopotàmia va ser introduït pels Anunnaki, per tal de que l'home pogués desenvolupar-se de forma eficient i ajudar els Nephilim.

3. Conclusions

Sitchin com també d'altres es recolzen en gran mesura en les traduccions de textos antics, en particular, en les seves traduccions de tauletes sumeries, que no coincideixen amb les traduccions d'altres estudiosos. Sitchin, com Velikovsky, es presenten a si mateixos com erudits i estudiosos en una sèrie de llibres, incloent *El duodècimo plantea* (1976) i *El Código Cosmico* (1998). Tots dos, Sitchin i Velikovsky, escriuen de manera erudita sobre mites antics, quan realment la seva base lingüística en aquests camps és gairebé nul·la en comparació a altres grans com Kramer.

Aquests fan cas omís d'un vast cos d'investigació dut a terme per altres, pel que sembla a causa de conflictes amb les seves interpretacions de les tauletes sumèries on ells creuen que resideix la "veritat" escrita sobre l'origen de tot. Moltes de les suposades tauletes que tradueixen, van desaparèixer "misteriosament" i no s'han trobat, i no hi ha d'altres que se li assemblin en quan a contingut.

Aquests pseudo-arqueòlegs tenen el costum de decidir el que realment significa una antiga paraula (de nou en la seva única traducció personal) i després procedir com si aquest fos el final de la història, que les traduccions d'altres persones no són més precises, o que altres interpretacions fins i tot no existeixen. Moltes de les seves afirmacions respecte de la traducció d'escriptura cuneïforme sumèria són discutides en detall i desacreditades per Michael Heiser. En particular salta a la vista en el següent exemple:

*En els textos, Nibiru era considerat un planeta (en concret, Júpiter, però abans Mercuri), un déu (en concret, Marduk), i una estrella (distingida de Júpiter).*³⁸

Tant els lingüistes que tradueixen les tauletes cuneïforme, com els astròlegs, no han pogut determinar amb certesa què és exactament Nibiru. La veritat és que en els textos, Nibiru mai és identificat com un planeta que es troba més enllà de Plutó o el suposat X planeta.

³⁸ Sitchin, Zecharia.; (2002) *El 12º Planeta*, Ediciones Obelisco

En conclusió aquests pseudo-arqueòlegs no són erudits en aquest camp de l'escriptura cuneïforme sumèria. Fan cas omís d'un ric cos d'investigació i desenvolupen la seva pròpia traducció única i sense suport, barrejant lliurement les llengües que considerin convenients.

Els entesos en els textos sumeris han qüestionat la seva feina pel que fa al tema de les seves males traduccions, pobre erudició, i defenses especials. Com en el cas de l'escriptura on suposadament aquesta es va originar gràcies a "l'ensenyament" per part d'aquestes viatgers espacials els quals van "crear" l'home actual i la seva intel·ligència, com si no fos possible que l'home evoluciones i per necessitat de comunicació i de la necessitat de deixar constància de coses no fos suficient.

Cas d'estudi III

El mitema del Diluvi Universal a la zona de Mesopotàmia.

1. Evidència i documentació arqueològica

Científics i pseudocientífics han tractat –sense èxit- de descobrir les empremtes geològiques y arqueològiques de l'anomenat Diluvi Universal. Això es degut a la creença popular de que aquest es va originar i que per tant es un fet històric.). Com a mite el seu origen no és únic, sinó que aquest es pot entendre com un conjunt de múltiples histories que convergeixen en una de sola. Aquest mitema del diluvi se'ns ha transmès per diversos canals, els quals a la mateixa vegada han generat en diversos mites.

Mites i mitemes diluvials són possibles solament en zones on es donen circumstancies geològiques i ecològiques apropiades, i en si mateix conforma una creença general al Pròxim Orient Asiàtic. No és el cas per exemple d'Egipte o Síria, on el tema del diluvi és desconegut. Els poemes mitològics d'Ugarit ens parlen per escrit al II mil·lenni aC d'un caos aquàtic, però mai es fa referència a un episodi diluvial.

Gràcies a anàlisis geològics se sap que les conques fluvials de l'Èufrates i el Tigris han estat sotmeses a múltiples i continues inundacions, algunes d'elles bastant greus. Les causes que les van provocar són múltiples i diverses però aquestes van anar ocasionant catàstrofes periòdiques que es van anar cristal·litzant en la consciència cultural en un gran esdeveniment d'importància còsmica com és el Diluvi. La historiografia mesopotàmica (tant de tradició sumèria com accàdia) va creure fermament en l'existència d'una florent cultura d'abans del diluvi, coneguda com “antediluviana”.

Pel que sembla, el tema del Diluvi Universal es va fer popular durant la denominada Dinastia d'Isin al segle XX aC. La documentació més antiga de la que es té constància amb la referència del Diluvi, es troba a la Tauleta III de la Balada del “Super-Savi”, o també conegut com a *Atram-Hasis*. És tracta d'un text paleo-babilònic de caràcter anònim compost vers els segles XIX o XVIII aC, tot i que se sap quasi amb completa seguretat que és anterior al regnat de *Hammurapi* de Babilònia (ca. 1750). Aquesta – Tauleta III- es va conservar en una còpia del segle XVII, de la qual es té constància.

Tot indica que el tema del Diluvi era marginal en la literatura babilònica de tradició lingüística sumèria (S.Ascaso, 2012). En general es pot afirmar que el Diluvi va representar en la literatura sumèria un paper bàsicament cronogràfic en quant a la delimitació de les dos grans èpoques de la història humana, la antediluviana i la postdiluviana. A més, també va tenir connotacions cosmopolítiques amb l'aparició dels renaixements de determinats personatges³⁹, tal i com es pot observar que s'aplica a la denominada *Llista Reial Sumèria*⁴⁰.

Posteriorment a la Tauleta III de *Gilgamesh* trobem la Tauleta XI del mateix, la qual la segueix cronològicament, i és l'Epopeia clàssica de *Gilgamesh*, redactada probablement entre els segles XIII o XII aC, per l'escriba *Sîn-lëqui-unninni* i conservada bàsicament en còpies neo-assíries dels segles VIII i VII aC.

El personatge de *Gilgamesh* no és una invenció de l'autor de la Epopeia clàssica dels segles XIII/XII aC. El nom del rei d'Uruk havia començat a aparèixer en la documentació cuneïforme ja en els segles XXVII aC. L'autor de l'Epopeia, *Sîn-lëqui-unninni*, coneixia els himnes antics dels vells relats sumeris, inscripcions reials, llistes de reis totes elles que mencionaven el personatge de *Gilgamesh* i les seves gestes.

Entre aquests documents que coneixia *Sîn-lëqui-unninni*, apareix un relat del diluvi universal que s'havia editat durant el mateix període del babilònic antic i que formava part de la *Balada del Super-Savi*, que sabem que conforma la traducció del nom en babilònic de *Atram-Hasis*.

Aquest text consta de quatre tauletes que es conserven en diversos fragments, on un d'ells va ser estudiat per George Smith al 1874.⁴¹ Els temes tractats són les desavinences entre les divinitats i la lluita del poder entre elles, la creació de la humanitat, les successives plagues enviades per reduir la humanitat, el Diluvi i la nova

³⁹ Veure Chen, Y.S.: “*The flood motif as a stylistic and temporal device in Sumerian literary traditions*” *Journal of Ancient Near Eastern Religions*, 12,2012,158-189.

⁴⁰ Veure Klein, J.: “*The Brockmon Collection Duplicate of the Sumerian Kinglist (BT14)*” en Michalowski, P (ed) *On the Third Dynasty of Ur: Studies in Honor of Marcel Sigrist*, Boston 2008, 77-81.

⁴¹ Veure Smith, G.: (1874) “*The eleven Tablet of the Izdubar legends: The Chaldean account of the Deluge*” a *Transactions of the Society of Biblical Archaeology* 3, pp.534-554.

instauració de l'ordre a partir d'una única família salvada de la catàstrofe, la d'*Atram-Hasis*.

Els paral·lelismes entre la tauleta XI de l'Epopeia de Gilgamesh que hem mencionat anteriorment i els fragments de la paleo-babilònica *La balada del Super-Savi* són evidents en quant al Diluvi es tracta.

En l'epopeia clàssica de *Gilgamesh*, el relat del Diluvi comença sense més preàmbuls, quan els déus decideixen que volen aniquilar la humanitat.

“Suruppak: una Ciudad que tú ya conoces; [la ciudad] que está [a orillas] del Éufrates. Está Ciudad era muy Antigua, y los dioses estaban dentro de ella: mandar el Diluvio fue un antojo suyo, de los Grandes Dioses”

(Gilgamesh XI: 11-14)⁴²

El benigne déu *Enki/Ea*, el qual coneixia la terrible decisió divina que afectaria la humanitat va decidir avisar a *Ûta-napisti*, habitant de *Suruppak* i protegit seu, de la catàstrofe, tot i que li estava prohibit. Aquest l'avisava a través de l'encanyissat que rodejava la seva cabanya per no haver de fer-ho directament. El Diluvi va durar en aquest cas sis dies i set nits

“Seis días i seis noches siguieron viento, aguacero, ciclón y diluvio arrasando el país. El séptimo día, nada más llegar, el ciclón amaino, el diluvio cesó en su batalla. La que había forcejada como una parturienta, la mar se calmó, se quedó callada la tormenta, el diluvio cesó

(Gilgamesh XI: 128-133)⁴¹

El Diluvi va acabar el setè dia. *Ûta-napisti* observa un petit punt de terra i l'embarcació queda embarrada al Mont *Nimus*. Als set dies, *Ûta-napisti* va deixar anar tres aus per buscar terra ferma, dos coloms els quals tornen i l'últim d'ells, un corb, que va ser el que no va tornar. Aquest punt és important ja que en el relat bíblic, per contra, Noé el primer que deixa anar és un corb i després tres coloms, on un d'ells retorna amb una branca d'olivera i l'últim ja no retorna.

⁴² Veure bibliografia estudio de S. Acaso, Joaquín (2012).

Ûta-napisti a l'arribar a terra ferma va fer una ofrena als déus. A conseqüència d'això va sorgir una disputa entre ells, ja que per començar la Deessa Mare acusa Enlil de ser el promotor del Diluvi, motiu pel qual el vol excloure del sacrifici. Però és arribats en aquest punt que es constata que algú segueix viu, i és aquí on Ninurta denuncia Enki, fill d'Enlil com a responsable del fracàs del Diluvi, on el pla original era l'aniquilament definitiu de la humanitat.

Segons la crònica Enlil decideix que el més sensat es treure a Ûta-napisti i la seva dona de l'embarcació, com també retornar-los la "divinitat", és a dir la immortalitat, amb un punt en contra, aquests haurien de viure desterrats i habitar en una terra remota i llunyana dels mortals. Aquest relat continua amb la trobada d'Ûta-napisti amb *Gilgamesh*, però no entrarem en detalls ja que no forma part del tema a tractar.

Aquell que va escriure l'Epopeia clàssica de *Gilgamesh* no va incloure en el seu poema el relat del Diluvi per documentar-se únicament o fer una mica d'història. Sinó per donar base a la tesi de que a tots ens espera la mort, reis o no, i que el fet que a Ûta-napisti i la seva dona aconseguissin l'immortalitat fou un fet aïllat.

La versió paleo-babilònica *Balada del Super-Savi* comença amb la rebel·lió dels déus joves que estaven cansats de haver de cuidar el món, vers els déus majors. La solució al conflicte consistia en crear una humanitat mortal encarregada de realitzar els treballs normals de manteniment i cura dels déus. Però els homes –en els seus inicis set parelles– es van multiplicar en excés, i van acabar provocant molt d'escàndol, el qual va ser tant insuportable per les divinitats, que no podien dormir.

És comú en totes les versions del Diluvi que la causa immediata i implícita d'aquest és la venjança de la divinitat contra la humanitat, la qual ha deixat de seguir el camí apropiat. La tradició mesopotàmica va accentuar el fet que l'humanitat generava "molt de soroll" i que sobrepassava aquesta els límits d'allò tolerable i s'aventurava en àmbits divins els quals li estaven vetats.

Es van produir diversos mètodes per tal de reduir la població humana, passant per les plagues, èpoques de poca pluja, fams... però tots van ser avortats per Enki/Ea, el déu de la saviesa, el qui avisava a Atram-Hasis. Enlil va buscar una solució radical, ja que tots els seus anteriors plans havien fracassat: aniquilar tota l'humanitat.

Una llacuna textual de vuit línies al començament de la columna de la tauleta III interromp el relat. Al reprendre's de nou, el "Super-Savi" rep d'Enki la notícia a través de les parets de casa seva, de que s'apropa un diluvi i que ha de preparar una embarcació per refugiar-se en ella. En tot cas, el Diluvi es va iniciar i els seus efectes van ser devastadors, fins a tal punt que les divinitats també es van veure aterridas.

El relat del Diluvi de la tauleta II de la *Balada del Super-Savi* és aquí de menor interès. Hem de recordar que bàsicament reutilitza posteriorment tot allò relatat a la Tauleta XI de l'Epopeia clàssica de *Gilgamesh*. El text paleo-babilònic conté algunes llacunes. Tot i així el desenvolupament és evident: els déus sofreixen també les conseqüències, en el seu cas fam i set, a causa dels escassos sacrificis. Una llacuna de 50 línies aproximadament (comparant-t'ho amb el text de *Gilgamesh*, Tauleta XI) ens hauria d'informar del final del Diluvi amb l'estancament de la nau i segurament l'enviament d'aus i el descobrir terra ferma.

Quan s'inicia el text de nou el que podem llegir ja és l'arribada a terra i l'ofrena de sacrifici que realitzen. Pel que fa a la resta de la balada, amb algunes llacunes textuales, ens mostren a un deu Enlil que constata un fracàs parcial vers el seu pla d'anihilació de l'humanitat ja que Atram-Hasis i la seva família s'han salvat.

En la perspectiva bíblica del Diluvi, aquest apareix com un drama històric que té per argument les relacions entre l'home i la divinitat. El relat, com en els casos sumeri i paleo-babilònic, divideix l'història en dos èpoques: una era primordial antediluviana on el caos i la violència fan presència, des de l'època d'Adam fins Noé, on les fronteres entre deus i homes es desdibuixen i una era organitzada amb ordre a partir de Noé, que es mostra més històrica, i té com a principal argument el pacte entre la divinitat i l'home.

En el cas del relat bíblic trobem que és una clara fusió de dos documents originalment independents⁴³. La data de composició d'aquests és controvertida com també la seva extensió original. La crítica històrica literària destaca la presència d'ambdós documents en els cinc primers llibres bíblics⁴⁴ juntament a altres dos⁴⁵.

⁴³ Un denominat "Yahvista" i un altre "Sacerdotal".

⁴⁴ El Pentateuc.

⁴⁵ El denominat "Elohista" i el "Deuteronomista".

En tot cas, el text resultant, tal i com el coneixem avui en dia, no seria anterior al segle V aC, que coincideix amb l'època Persa.

La idea a la que s'arriba a través del relat del Diluvi Universal en els tres casos és que l'autonomia dels humans constitueix pròpiament una amenaça vers l'ordre general establert pel creador/creadors. La destrucció de l' humanitat en cap dels casos és total, sinó que la divinitat mostra compassió vers un ésser en concret a partir del que es materialitzarà la creació del nou ordre. Per tant, es recrea el món a partir d'un únic home, el qui ofereix sacrificis a aquells que pretenien aniquilar l' humanitat en general. Tot i així la creació del nou ordre suposa un punt i a apart en la història de l'home.

Ballard (2000) va estudiar la teoria proposada per dos científics de la Universitat de Columbia, en la qual assenyalen que un gran diluvi havia passat a la regió del Mar Negre. La hipòtesi diu que quan les glaceres es van començar a fondre durant el període d'augment de temperatura prop del 5600 a. C, l'aigua es va precipitar sobre els oceans. Això, va causar inundacions a gran escala al voltant del món.⁴⁶

D'acord amb la investigació dels experts de Columbia, i basant-se en evidències arqueològiques i antropològiques, prop de 4.2 metres cúbics d'aigua van caure cada dia durant 300 dies. Més de 155.000 quilòmetres quadrats de terra van ser inundats, i el llac es va elevar diversos metres abans d'unir-se amb la Mediterrània, provocant migracions d'animals en massa a través d'Europa.

D'acord amb l'estudi, la força de l'aigua va ser de 200 vegades la força de les Cascades del Niàgara, portant tot al seu pas i transformant el Mar Negre d'un llac insolat d'aigua dolça envoltat de terres de cultiu a una cala d'aigua salada.

Basant-se en estudis del carboni de petxines de mol·luscs trobats a 121 metres i en imatges de sonar, Ballard creu que l'esdeveniment va ocórrer al voltant de l'any 5.000 a. C. D'acord a la seva teoria, la història del desastre va ser transmesa de generació en generació i eventualment va inspirar el relat bíblic de Noè.

⁴⁶ En una entrevista a Christiane Amanpour per ABC News, Dec. 10, 2012.

Els detalls de la història de Noè són mítics, és per això que els científics puntualitzen que cal tenir en compte que la història de Noè i l'Arca van ser inspirades per les històries llegendàries d'inundacions pròximes a Mesopotàmia, en particular "L'Épopeia de Gilgamesh". Aquestes narracions antigues es transmeten d'una generació a les següents durant segles, abans que Noè aparegués en la Bíblia, i són aquestes les que han quedat en la memòria, com a un fet i no com a diversos.

Interpretació Pseudo-arqueològica

Hi ha proves arqueològiques que cap a l'any 3000 aC es van produir diverses inundacions a Mesopotàmia, encara que aquestes van ser de caràcter local.

No obstant això, si els rius Tigris i Èufrates s'haguessin desbordat al mateix temps, s'hauria produït una enorme inundació, suficient perquè els habitants de la zona interpretaran que tota la terra havia quedat negada sota les aigües.

Són moltes les cultures que recullen aquesta llegenda del diluvi universal, com l'egípcia, la siriana, la mitologia grega i, per descomptat, la Bíblia hebrea, amb la història de l'Arca de Noè, que ha estat buscada infructuosament a la Muntanya Ararat, on hauria "encallat" segons el Gènesi.

En qualsevol cas, no s'ha trobat cap evidència geològica d'una inundació capaç de cobrir tot el globus terraqüi, tot i així les evidències testimonials que es troben en els textos ens parlen de tal catàstrofe en termes èpics.

Tot i així molts acadèmics segueixen defenent la teoria que del que parlen realment els textos són termes d'inundacions anuals de la planura al·luvial mesopotàmica (Ryan y Pitman;1996).⁴⁷ Conjecturen que una de tals inundacions va poder ser especialment severa i això va quedar marcat. Camps i ciutats, homes i animals van ser escombrats per la crescuda de les aigües, i els pobles primitius, veient l'esdeveniment com un càstig dels déus, van propagar la llegenda del Diluvi. Per aquells que defensen les teories pseudo-arqueològiques Sitchin (1991), Von Daniken (1970) o Ballard (2012), el Diluvi no va ser un esdeveniment local o una inundació periòdica. Va ser, segons tots els relats, un esdeveniment d'una magnitud sense precedents que va sacsejar la Terra, una catàstrofe que ni l'home ni els déus havien experimentat fins llavors, ni han experimentat després.

En un dels seus llibres, "*Excavations at Ur*", Sir Leonard Woolley relata que, el 1929, quan els treballs en el Cementiri Reial d'Ur estaven arribant al final, els treballadors van fer un petit pou en un monticle proper, cavant a través d'una massa de ceràmica trencada i d'enderrocs de maó. Gairebé un metre més avall, van arribar a un nivell de fang

⁴⁷ Entrevista per al New York Times; *Geologists Link Black Sea Deluge To Farming's Rise*
Per Wilford Noble, John .; publicada: Desembre 17, 1996.

endurit, cosa que, habitualment, marca el punt on una civilització ha començat. Però, és que mil·lennis de vida urbana només havien deixat un metre d'estrats arqueològics?

Woolley va demanar als treballadors que cavessin encara més. Llavors van aprofundir, i al llarg de tres metres i mig de llot i fang sec, els treballadors van arribar a un estrat en què van començar ja a trobar trossos de ceràmica verda i instruments de sílex. Una civilització més antiga havia estat enterrada sota tres metres i mig de sediments, fet que va demostrar geològicament una inundació a gran escala.

Des de la perspectiva pseudo-arqueològica, el Diluvi va ser un punt crucial en la prehistòria de Mesopotàmia. Hi havia els esdeveniments, les ciutats i la gent d'abans del Diluvi, i els esdeveniments, les ciutats i la gent de després del Diluvi. Estaven tots els fets dels déus i el Regne que havien fet baixar del Cel abans de la Gran Inundació, i el curs dels esdeveniments humans i divins quan el Regne va ser baixat de nou a la Terra després de la Gran Inundació. És va convertir en aquell divisor del temps entre allò Antediluvià i allò Postdiluvià.

No només les llargues llistes de reis, sinó també els textos relatius a aquests i a la seva ascendència divina, la qual feia menció a aquells reis d'abans del Diluvi. En un, per exemple, pertanyent a Ur-Ninurta⁴⁸, es recordava el Diluvi com un esdeveniment remot en el temps:

*Aquell dia, en aquell remot dia,
en aquella nit, en aquella remota nit,
en aquell any, en aquell remot any
quan el Diluvi va tenir lloc.⁴⁷*

⁴⁸ Ur-Ninurta fou el sisè rei de la dinastia d'Isin a Sumer vers el segle XIX aC. Se l'esmenta com a fill de la deïtat Ishkur. Va succeir a Ishme-Dagan d'Isin. La llista de reis sumeris li dóna un regnat de 28 anys. El seu bon regnat fou d'abundància i va donar una vida agradable. Fou contemporani d'Abisare de Larsa, i el va succeir el seu fill Bur-Sin.

Text de Electronic Text Corpus of Sumerian Literature: An adab of Ninurta for Ur-Ninurta (Ur-Ninurta C: translation a etcsl.orinst.ox.ac.uk/section2/tr2563.htm.

El rei assiri Assurbanipal, un mecenes de les ciències que va amassar una immensa biblioteca de tauletes d'argila a Nínive, va declarar en una de les inscripcions commemoratives que ell havia trobat i havia estat capaç de llegir «inscripcions en pedra d'abans del Diluvi⁴⁹». En un text accadi, en el qual es parla dels noms i el seu origen, s'explica que hi ha una llista de noms «de reis de després del Diluvi». Un rei era exalçat per ser «de d'abans del Diluvi». I diversos textos científics citen com a font «els savis d'antany, d'abans del Diluvi». (Von Daniken, 1970)

Tal com deien les llistes de reis sumeris, «el Diluvi havia arrasat», i l'esforç de 120 shar's havia desaparegut de la nit »al dia. Les mines del sud d'Àfrica, les ciutats a Mesopotàmia, el centre de control de Nippur,; tot estava enterrat sota l'aigua i el fang. Planant en els seus llançadores per sobre de l'ara devastada Terra, els Nephilim esperaven pacientment que les aigües es calmessin per poder posar el peu de nou en terra ferma.

La versió de Atra-Hasis que presenten els pseudo-arqueòlegs com Sitchin o Von Daniken, igual que les altres, reitera que, tot i que la calamitat estava a set dies vista, la gent no era conscient del que s'acostava. Atra-Hasis utilitzar l'excusa que la «nau del Apsu» que estava construint li permetria anar a l'estatge d'Enki, evitant així la ira d'Enlil.

No obstant això, diuen que aquest “eren” conscients de la imminent calamitat i del seu impacte global, els Nephilim van prendre les mesures oportunes per posar fora de perill els seus pells. Estant la Terra a punt de ser engolida per les aigües, no tenien més que una adreça de sortida: cap al cel. Quan la tempesta que va precedir al Diluvi va començar a rugir, els Nephilim i els deus, van pujar a la seva nau llançadora i van romandre en òrbita terrestre fins que les aigües van començar a baixar.

El dia del Diluvi, com mostrarem ara, va ser el dia en què els déus van fugir de la Terra. El senyal que havia d'esperar Utnapistim per reunir-se amb els altres en l'arca i segellar era aquesta:

⁴⁹ A Zecharia Sitchin “*El 12º Planeta* “: Sèrie Crònica de la terra (2002).

Quan Shamash,

que dóna l'ordre de la tremolor al vespre,

faci caure una pluja d'erupcions-

¡Puja a bord del vaixell

*i s'encalla l'entrada!*⁵⁰

Com fa referència Sitchin, Shamash tenia al seu càrrec el espai/port de Sippar. No ens cap el menor dubte que Enki va donar instruccions a Utnapistim perquè vigilés el primer senyal de llançaments espacials en Sippar. Shuruppak, que és on vivia Utnapistim, estava només a 18 Beru (uns 180 quilòmetres) al sud de Sippar. Atès que els llançaments havien de tenir lloc al vespre, no hi hauria problemes per veure la «pluja d'erupcions» que farien «caure» les naus espacials.

Encara que els Nephilim estaven preparats per al Diluvi, la seva arribada va ser una experiència aterridora. «El soroll del Diluvi ... va fer tremolar als déus». Però, quan va arribar el moment de deixar la Terra, els déus, «donant la volta, van ascendir als cels de Anu». La versió agafaria de Atra-Hasis diu que els déus van utilitzar el rukub ilani («carro dels déus») per escapar de la Terra. «Els Anunnaki van elevar» les seves naus espacials, com torxes, «il·luminant la terra amb la seva resplendor». (Von Daniken, 1970)

En òrbita al voltant de la Terra, els Nephilim veure una escena de la destrucció que els va afectar profundament. Els textos del *Gilgamesh* ens expliquen que, quan la tempesta va créixer en intensitat, no només «un no podia veure el seu company», sinó que «tampoc es podia reconèixer a la gent des del cel». Apinyats en la seva nau espacial, els déus es, s'esforçaven per veure el que estava succeint al planeta del qual acabaven d'enlairar.

Els déus es van encongir com gossos,

es van ajupir contra la paret exterior.

⁵⁰ Veure text traduït al anglès a <http://www.livius.org/as-at/atrahasis/atrahasis.html>

Ishtar cridar com una dona de part:

«Els dies d'abans s'han convertit en fang» ...

Els déus Anunnaki ploraven amb ella.

Els déus, abatuts tots, es van asseure i van plorar;

tenien els llavis atapeïts ... un i tots.⁵¹

Els textos d'Atra-Hasis repeteixen el mateix tema. Els déus, mentre fugien, van poder veure la destrucció també. Però la situació dins de les seves pròpies naus tampoc era molt estimulant. Sembla que van haver de repartir entre diverses naus espacials; la Tablilla III de l'epopeia de Atra-Hasis descriu les condicions a bord d'una nau on els Anunnaki compartien allotjament amb la Deessa Mare.

Els Anunnaki, grans déus,

es van anar assentant assedegats, famolencs ...

Ninti plorar i va deixar sortir les seves emocions;

plorava i alleujava els seus sentiments.

Els déus ploraven amb ella per la terra.

Ella estava aclaparada pel dolor,

tenia set de cervesa.

On ella s'havia assegut, es van asseure els déus plorant;

amuntegant com ovelles en un abeurador.

Tenien els llavis febrils per la set,

i patien recargolaments a causa de la fam.⁴⁹

⁵¹ Veure tauletes traduïdes – anglès- del text mític de la *Epopeia de Gilgamesh* en aquest apartat web <http://www.ancienttexts.org/library/mesopotamian/gilgamesh>

Quan els espantats, exhausts i famolencs grups de Nephilim van aterrar per fi en els pics de la «Muntanya de la Salvació», van haver de sentir cert alleujament en descobrir que l'Home, així com els animals, no havien mort completament. Fins i tot Enlil, enfurismat al principi en descobrir que els seus objectius s'havien frustrat en part, no va trigar a canviar d'opinió.

La Epopeia de *Gilgamesh* és molt específica pel que fa a la direcció de la qual va venir la tempesta: vi del sud. Núvols, vents, pluja i foscor precedir, sens dubte, a la marea que va tirar a baix, en primer lloc, «els llocs de Nergal» al Món Inferior:

Amb el fulgor de l'aurora

un núvol negre es va elevar a l'horitzó;

al seu interior, el déu de les tempestes tronava-

Tot el que havia estat lluminós

es va tornar foscor-

Durant un dia va bufar la tempesta del sud,

guanyant velocitat mentre bufava, submergint les muntanyes ...

Sis dies i sis nits bufar el vent

mentre la Tempesta del Sud escombrava la terra.

Quan va arribar el setè dia,

el Diluvi de la Tempesta del Sud amainar.⁴⁹

Les referències a les que fan alguns pseudo-arqueòlegs (Sitchin, 1991; Ballard i Torres, F 2001) a «tempesta del sud», al «vent del sud», indiquen amb claredat la direcció des de la qual va arribar el Diluvi, els seus núvols i vents, els «heralds de la tempesta», movent-se «sobre turons i planes» fins assolir Mesopotàmia. Certament, una tempesta i una allau d'aigua originades en el Antàrtic arribarien Mesopotàmia a través de l'Oceà Índic després d'engolir turons d'Aràbia, inundant més tard la plana del Tigris i l'Eufrates. «*La Epopeia de Gilgamesh*» ens diu també que, abans que la gent i la terra quedessin submergits, les «preses de la terra seca» i els seus dics van ser «destrossats»: el litoral continental resultar atropellat i escombrat.

La versió bíblica del Diluvi diu que van saltar «les fonts del Gran Abisme» abans que s'obriessin «les portes del cel». En primer lloc, les aigües del «Gran Abisme» (quin nom més descriptiu per als mars més meridionals, els mars gelats del Antàrtic) es van alliberar de la seva gèlida reclusió; només llavors van començar les pluges a caure del cel.

Aquesta confirmació de la nostra manera d'entendre el Diluvi es repeteix, a l'inrevés, quan el Diluvi amaina. En primer lloc, les «Fonts del Abisme [es] tancar»; després, la pluja «va ser arrestada dels cels».

Després de la primera i gegantina marea, les aigües encara «anaven i venien» en immenses ones. Després, les aigües van començar a «retrocedir», i «van ser menys» després de 150 dies, quan l'arca es va posar entre els pics de l'Arat. L'allau d'aigua, venint des dels mars del sud, va tornar als mars del sud. (Ballard 2000)

La pregunta que ens ofereixen aquests pseudo-arqueòlegs es: Com van poder predir els Nephilim quan s'anava a desencadenar el Diluvi a l'Antàrtida?

Sitchin ens comenta que sabem que els textos mesopotàmics relacionen el Diluvi i els canvis climàtics que ho van precedir amb set «passos», cosa que, indubtablement, té a veure amb el trànsit diari del Dotzè Planeta pels voltants de la Terra. Sabem que, fins i tot la Lluna, el petit satèl·lit de la Terra, exerceix la suficient atracció gravitatòria com per provocar les marees. Tant els textos mesopotàmics com els bíblics descrivien de quina manera es sacsejava la Terra cada vegada que el Senyor Celestial passava pels seus voltants. Va poder succeir que els Nephilim, en observar els canvis climàtics i la inestabilitat de la capa de gel antàrtica, s'adonessin que, amb el «pas» del Dotzè Planeta, es desencadenaria la inevitable catàstrofe? (Sitchin, 1991)

Els antics textos demostren que així va ser com va succeir.

El més extraordinari d'aquests textos és un que té unes trenta línies inscrites, amb una escriptura cuneïforme en miniatura, en ambdós costats d'una tauleta d'argila de poc més de dos centímetres de llarga. Va ser desenterrada en Assur, però la profusió de paraules el sumèries en el text accadi no deixa cap dubte sobre el seu origen sumeri. El Dr Erich Ebeling va determinar que era un himne que es recitava a la Casa dels Morts, d'aquí que inclogués aquest text en la seva obra mestra (Tod und Leben) sobre la mort i la resurrecció a l'antiga Mesopotàmia. (Sitchin, 1976)

No obstant això, un minuciós examen ens demostra que la composició «invocava els noms» del Senyor Celestial, el Dotzè Planeta. En ell, s'elabora el significat dels diferents epítets, relacionant-los amb el pas del planeta pel lloc de la batalla amb Tiamat - un trànsit que provoca el Diluvi!

L'elaboració dels dos noms del text ofereix una important informació pel que fa al calendari. El Dotzè Planeta va passar per Júpiter i es va acostar a la Terra «en el temps de Akiti», quan començava l'Any Nou mesopotàmic. Durant el segon mes va estar molt a prop de Mart. Després, «des del segon mes fins al mes de Addar» (el dotzè mes), va deixar anar el Diluvi sobre la Terra. (Sitchin, 1991)

Això ho conclouen (Ballard 2000) que està perfectament d'acord amb el relat bíblic, que diu que «les fonts del gran abisme saltar» en el dissetè dia del segon mes. L'arca va descansar al Arat en el setè mes; una altra terra seca era visible en el desè mes; i el Diluvi va acabar al dotzè mes -doncs va ser en «el primer dia del primer mes» de l'any següent quan Noè va obrir la finestreta de l'arca.

Tot i això la teoria més actual que resideix dins la comunitat pseudocientífica és que es poden trobar testimonis al Mar Negre d'aquest diluvi. Des de l'any 2000 Ballard, juntament amb F. Torres, estan duent a terme unes investigacions – dutes a TV en format documental- on figura que tenen grans testimonis de possibles mostres del gran diluvi, tot i així no han arribat a res conclouent òbviament, i són meres suposicions, que no es tenen en compte dins la comunitat científica per la seva absurditat.

3. Conclusions

No és un misteri el fet del Diluvi Universal. Hem de tenir en compte que en un planeta cobert en un 75% de la superfície per aigua, qualsevol mena de canvi climàtic que crees un augment de les temperatures provoqués com a conseqüència episodis de grans inundacions. Aquests suposem que van quedar gravats en la memòria dels pobles, que en lloc de veure'ls com episodis cíclics esporàdics o fets puntuals per canvis climàtics, els van ajuntar en un tot creant el tema del Gran Diluvi, donant-ne la causa enlloc de a la naturalesa al Déu creador. Motiu pel qual podem trobar aquest mateix episodi en diferents civilitzacions i en totes elles diferents forquilles de duració degut a que no es tracta d'un únic diluvi sinó de diferents episodis.

És segur que es podran trobar si continuen les investigacions testimonis estratigràfics de períodes d'inundació, però també es segur que cap d'ells que fos de tals dimensions com per que pogués inundar "tot el planeta" o gairebé tot i quasi extingir la humanitat. És més una mostra de la mortaldat que es va arribar a provocar en aquests períodes que es possible que sembles que gran part de la població s'extingís.

La ciència diu clarament que és impossible que succeís una o diverses inundacions a escala mundial ja que no hi ha tanta aigua al planeta, ni tan sols fonent els pols, per tant les teories que mostren Sitchin o Ballard son totalment absurdes en quan al Diluvi Universal.

No cal mencionar que el fet de recollir un animal de cada espècie, com també la construcció de l'Arca es plenament una feina titànica –per no dir impossible. També fer un incís final al popular tema que fa un parell d'anys va ser noticia; i es el fet que es van trobar les suposades "restes" d'una gran embarcació al mont Arat. En l'hipotètic cas que l'arca quedés varada en aquell lloc, per raons científiques de perduració de materials, en aquest cas la fusta, i la seva exposició a les inclemències naturals, fa totalment impossible la seva conservació de qualsevol traça fins als nostres dies.

4. Conclusions finals del projecte

El que he pogut observar després de contrastar les diferents versions, com també “les proves” que ofereixen els pseudocientífics, és que el simple fet d’inventar explicacions inverosímils sense la major argumentació que el: “això ens recorda a un astronauta”, “és clarament un coet” són exemples poc seriosos. No podem creure en quasi ve res d’aquestes suposades proves, com tampoc crec des de la meua humil opinió que, si aquestes suposades proves de l’existència de visitants espacials des de temps ancestrals són tan clares, aquestes no siguin tan sòlides ni tampoc s’hagin pogut verificar de cap forma perquè s’han “perdut” misteriosament.

Esta clar que l’historia acadèmica com també l’arqueologia ha estat incapaç en molts casos d’explicar certes parts del nostre passat remot, però això es simplement així, ja que no hi ha suficient material per interpretar ni tampoc restes que comprar. Però el que s’ha de tenir clar que l’objectiu no es fer conjetures sense cap base científica sòlida amb meres suposicions. Aquest punt es important perquè qualsevol estudiant d’arqueologia, com també d’història sap que es un error interpretar majorment el passat mitjançant un prisma del present, i fent paral·lelismes que molts cops son erronis. En molts casos quan comparem un objecte amb el present li atribuïm funcions actuals que en aquell període es possible que ni existissin, com tampoc les necessitat adjuntes per la seva creació.

Altre punt es que és obvi que les dades com també les restes son manipulades en base a les exigències de les seves teories, per tal que les seves formulacions tinguin lògica i continuïtat, i així crear una base “científica”, que permet que el públic en general es cregui més el “conte” que expliquen.

Però clarament per aquelles persones que el tema els interressi simplement s’ha de buscar informació, analitzar-la i contrastar-la per veure simplement que totes aquestes hipòtesis són falses i sense cap mena de sentit. Ens hem de qüestionar sempre la informació que se’ns dona per tal que les creences populars mai ens temptin a l’hora de realitzar una teoria de forma objectiva.

Ja de per si es mostren aquestes teories fraudulentas quan aquestes es redueixen a una suposada “vertadera historia”, i l’arqueologia es basa en simples conjuntures i especulacions sobre les restes sense cap mena d’interpretació, degut a que degraden el nostre passat a quelcom sensacionalista o la típica premsa rosa.

No nego de cap forma que aquestes idees que s'exposen siguin atractives, però es aquest el punt, atractives per un públic que esta desinformat i el qual majorment pensa que el que es mostra en aquests programes o llibres es real, degut a la falta de informació.

Cal fer un incís perquè molts cops això va lligat al problema que no es simplement la desinformació la que juga un paper important del públic al que arriben aquestes teories, sinó les condicions religioses que van lligades aquest. Amb el problema del Diluvi Universal ens em topat amb Historiadors o Arqueòlegs que creuen de forma fervent l'existència d'aquest cataclisme, i dediquen tota la seva investigació a la verificació d'aquest succés, com també l'existència de Déu.

La Ciència mica en mica ha contestat o ha anat contestant a les primigènies preguntes que la Humanitat es fa vers el seu origen. Cert és que encara queda un camí molt llarg per poder arribar a la clau però aquestes faules que mostren els pseudocientífics només busquen l'objectiu de fer diners com també l'exposició mediàtica, ja que no són reconeguts – òbviament- dins l'àmbit acadèmic.

El fet que aquests temes tant sensacionalistes siguin tant ven rebuts davant el públic es deu en gran part a la desinformació cultural per par d'aquests com també del atractiu que suposen les teories que molts cops son enfocades en contra dels governs, es a dir, que aquests són els que amaguen informació o “destrueixen provés”.

Crec que s'haurien d'incentivar els programes com “*Sota a Terra*”, que tot i que no presenten una clara tècnica a l'hora de mostrar l'arqueologia en si mateixa, arriben al gran públic i ofereixen cert despertar vers l'història; tot i no ser certa la metodologia usada com he dit, almenys presenten conclusions basades en un anàlisis i criteri científic.

5. Agraïments

Després de realitzar un treball tan elaborat i al que has invertit gran part del teu temps com es el treball de final de grau, es inevitable que en un principi pensis egocèntricament i concentris la major part del mèrit d'aquest a tu mateix. Però si ho enfoquem des d'una forma menys subjectiva te'n adones de la magnitud de suport que has rebut, ja sigui moral com també acadèmic, sense el qual hagués estat impossible realitzar aquest treball.

És per aquest motiu que sento una veritable necessitat d'utilitzar aquest espai per ser justa amb mi mateixa i, conseqüent amb aquelles persones que m'han ajudat, i expressar tot el meu agraïment vers elles.

Haig d'agrair de manera especial i de forma molt sincera al Doctor Jordi Vidal Palomino per primer de tot acceptar realitzar aquest treball sota la seva direcció. El seu suport respecte al tema i la seva confiança en el treball com també la seva capacitat per guiar-lo han estat un ajut inigualable, no solament pel desenvolupament de la tesis, sinó també per la meva pròpia formació. Les idees emmarcades dins la seva orientació i rigorositat han estat la clau per tal de realitzar el treball, que no es pot concebre sense la seva participació. Li agraeixo també el fet d'haver-me facilitat sempre els mitjans suficients per tal de realitzar i portar a bon port tots els anàlisi del desenvolupament del treball, com també les seves correccions, sempre tant encertades. Moltes gràcies i espero poder seguir tenint-lo com a professor en un futur en el Màster.

Vull expressar també el meu sincer agraïment a la meva companya Maite Ventura Herrera per el suport mútuo que ens hem donat al llarg de l'estiu per realitzar el treball de final de grau, en el qual sense la pressió que ens impartíem una a l'altre no hagués tirat endavant alguns dies davant les pàgines en blanc que quedaven, i en els moments en els que no veiem la llum. Gràcies.

També agrair a Andrea López López per estar animant-me en tots els moments com també per oferir la seva ajuda a l'hora de criticar aspectes del present treball. També pel fet d'oferir-me consells davant el projecte el qual ella ja havia sofert amb anterioritat.

I per no estendre més a tots aquells que han fet possible que aquest treball tires endavant i els que m'han donat suport davant les adversitats que aquest a vegades comportava pel tema atípic que presenta.

6. Bibliografia

Allan, D. S.; Delair, J. B.; (1997) *Cataclysm!: Compelling Evidence of a Cosmic Catastrophe in 9500 B.C*, Bear & Co; Edición, UK.

Arnold, Bettina; (2005), *Teaching with intent: The archaeology of gender*, *Archaeologies* 1 (2): 83–93, doi:10.1007/s11759-005-0023-5.

Dalley, Stephanie ;(2000) *Myths from Mesopotamia: Creation, The Flood, Gilgamesh, and Others*; Oxford World's Classic, Oxford University Press.

Fagan, Garrett G.; (2006) *Archaeological Fantasies: How Pseudoarchaeology Misrepresents the Past and Misleads the Public* Mayfield Pub. USA.

Feder.Kenneth; (1990) *Frauds, Myths, and Mysteries: Science and Pseudoscience in Archaeology*, Mayfield Pub. USA.

Frissell, Bob; (1998) *La Cuarta Dimensión. Origen, historia y destino de la humanidad*, publicacions Oceano.

Guinard, Patrice; (2001) *The Lists of Antediluvian Kings: A Coded Document*; Trans. Becvarov, Matyas en Primeras Jornadas Internacionales de Historia de la Astrología en la Antigüedad, Barcelona.

H. Childress, D; (2000) *Lost Cities and Ancient Mysteries of Africa and Arabia*; Adventures Unlimited Press.

H. Childress, D; (2000) *Extraterrestrial Archeology*; Adventures Unlimited Press.

H. Childress, D; (2000) *Technology of the Gods: The Incredible Sciences of the Ancients*; Adventures Unlimited Press.

Hancock, Graham; (1998). *The Mars Mystery: A Tale of the End of Two Worlds*, London: Michael Joseph.

Hancock, Graham; (2002). *Underworld: The Mysterious Origins of Civilization*, New York: Crown.

King, L. William; (1907) *Chronicles Concerning Early Babylonian Kings*; Vol 1 i Vol 2.

Olien, Michael D.; (1978). *Did Ancient Astronauts Bring Civilization?. The human myth: An introduction to anthropology*. USA: Harper & Row. pp. 236–241, 245, 255.

Pate, F. Donald; (1997), "Book review: *Frauds, Myths, and Mysteries: Science and Pseudoscience in Archaeology* (Second Edition) by Kenneth L. Feder", *Australian Archaeology* 45: 68–69.

Roux,G. (1996) *¿Los sumerios salían del Mar?* En *Introducción al Antiguo Oriente: de Sumer a la Biblia*; Grijalbo Mondadori.

S. Acaso, Joaquín (2012) *Misterio de Dioses: El diluvio en las tradiciones babilónica y bíblica*. Universidad de Salamanca ARYS, 10, 2012, 35-64 ISSN 1575-166X. (Estudio)

Shermer,Michael.; (2002) *Why People Believe Weird Things: Pseudoscience, Superstition, and Other Confusions of Our Time*, Holt Paperbacks

Sitchin, Zecharia.; (2006) *El Génesis Revisado*, Ediciones Obelisco, (Título original: *Genesis Revisited: Is Modern Science Catching Up With Ancient Knowledge?*, (1991)).

Sitchin, Zecharia.; (2003) *El Libro Perdido de Enki*, Ediciones Obelisco, (Título original: *The Lost Book of Enki: Memoirs and Prophecies of an Extraterrestrial god*, Bear & Company, (2002)).

Sitchin, Zecharia.; (2006) *Las expediciones de Las Crónicas de la Tierra*, Ediciones Obelisco, (Título original: *The Earth Chronicles Expeditions: Journeys to the Mythical Past*, Bear & Company (2004)).

Sitchin, Zecharia.; (2010) *Viajes al Pasado Mítico*, Ediciones Obelisco, (Título original: *Journeys to the Mythical Past*, 2007)).

Sitchin, Zecharia.; (2002) *El 12º Planeta*, Ediciones Obelisco, (Título original: *The 12th Planet in the Earth Chronicles Collection*, No. 1, New York: Harper, (1976)).

Sitchin, Zecharia.; (2002) *La Escalera al Cielo* Ediciones Obelisco, (Título original: *The Stairway to Heaven in the Earth Chronicles Collection*, No. 2, (1980)).

Sitchin, Zecharia.; (2002) *La Guerra de los Dioses y los Hombres*, Ediciones Obelisco, (Título original: *The Wars of Gods and Men in the Earth Chronicles Collection*, No. 3, (1985)).

Deconstruint el passat mític:
Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic

Tunca, Önhan; (2004) *L'origen i el naixement de l'escriptura a Mesopotàmia*; Cota Zero n° 19, Vic. P.72-81. Col·laboracions especials.

Von Däniken, Erich (1984) *Chariots of the Gods*. Berkley Pub Group.

Von Däniken, Erich (1976) *In Search of Ancient Gods: My Pictorial Evidence for the Impossible*, Corgi books.

Von Däniken, Erich (1970) *Return to the Stars*, Souvenir Press Ltd.

7. Recursos

<http://cdli.ucla.edu/>

Plataforma digital que és un projecte conjunt de la Universitat de Califòrnia, Los Angeles, la Universitat d'Oxford, i l'Institut Max Planck d'Història de la Ciència, Berlín per fer una llibreria digital de recursos cuneïformes.

<http://www.sacred-texts.com/ane/stc/>

Es tracta d'un text electrònic de L.W. (Obra autoritzada) de Enuma Elish i el mite babilònic de la creació. Aquesta text inclou la introducció completa de les set tauletes, i el text anglès de l'Enuma Elish i altres textos afins, amb notes seleccionades.

<http://www.ancienttexts.org/library/mesopotamian/gilgamesh>

En aquesta web es poden trobar les tauletes que corresponen al text mític de la *Epopèia Gilgamesh* traduïdes completament al anglès.

<http://www.livius.org/as-at/atrahasis/atrahasis.html>

En aquesta pàgina web podem trobar les tauletes corresponents al text mític de *Atra-Hasis* traduïdes completament al anglès.

8. Annex de figures



Figura 1 : Pintures rupestres del jaciment de Val Camónica a Itàlia que daten del 1000 aC. Els pseudo-arqueòlegs afirmen que el representat són dos figures que corresponen a dos astronautes.



Figura 2: Segell del primer mil·lenni mostrant un adorador i un savi peix vestida davant d'un arbre estilitzat amb una lluna creixent i disc alat establert per sobre d'ella. Darrere d'aquest grup trobem una planta amb una estrella radiant i el Star-Cluster (cúmulo de les Plèiades). En el fons és el drac de Marduk amb la llança de Marduk i l'estàndard de Nabu sobre el seu llom. Segons els pseudo-arqueòlegs es correspon a una nau espacial.



Figura 3: Jeroglífics corresponents al temple de Abidos, en els que es figura que hi ha una nau espacial representada per part de la comunitat pseudo-científica.



Figura 4: És tracta de la il·lustració pictòrica del logograma KUR. Dues variants de proto-cuneïforme KUR, que signifiquen "muntanya; terra (estrangera) o més enllà".

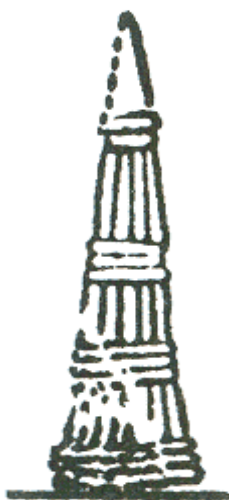
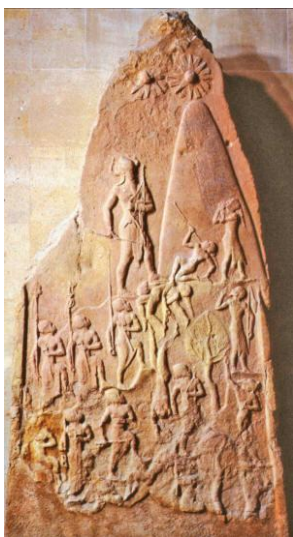


Figura 5 i 6: Representació que es troba al temple de Anuk a Uruk en el que els pseudo-arqueòlegs observen un “coet” espacial com els d’avui dia. A l’esquerra observem l’imatge real i a la dreta la representació en dibuix.

Deconstruïnt el passat mític:
Arqueologia i Pseudoarqueologia al Pròxim Orient Antic